

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš-
nad 45 mm višine
po 1 Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o-
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
plačila ne sprejemajo. Uredništva
telefon števil. 50, upravnštva števil. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6. Čekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Prosvetna politika v naši državi.

Eden najbolj markantnih in stvarnih govorov v narodni skupščini je bil govor poslanca Antona Sušnika o prosvetni politiki naše države. Iz njegovih izjav, ki slone na dejstvih, katerim si ni upal oporekati noben protigovornik, se more jasno razvideti, da šolska politika vladajočega režima v Jugoslaviji nima nobenih jasnih in stalnih kulturnih smernic, izvemši plitvo politično frazo o narodnem edinstvu, na podlagi katere se vsa prosvetna politika naše kulturno tako diferencirane države centralizira v prosvetnem ministrstvu v Beogradu.

Zavoljo te fraze so vladajoči krogi Jugoslavije s pomočjo prečanskih demokratov stopnjema demontirali vso šolsko samoupravo na Hrvaškem in v Sloveniji in ljudstvo nima danes, kakor je poslanec Sušnik nepobitno izjavil, glede smeri in vsebine pouka nobene neodločitve moči, ampak samo dolžnost šolo s svojimi visokimi davki vzdrževati. Tudi šolstvo je danes režimu samo sredstvo za politične cilje nadvlade Beograda nad celo državo. Kako pri tem trpijo pravi nameni ljudske prosvete in ljudskega šolstva, je poslanec Sušnik tako eklatantno dokazal, da se ni čuditi, če zavoljo tega glavni pomagač velesrbskega centralizma v naši državi, ljubljansko »Jutro«, bruha nanj demokratski ogenj in žveplo. Nimamo nobenega razmeram prilagojenega in sedanjim časovnim potrebam odgovarjajočega modernega učnega načrta, imamo samo zmedo in kvarne eksperimente, vrhunec vsega šolskoreformnega dela so »djačke knjižice«. Potrebe posameznih narodov in pokrajin v državi se ne upoštevajo, vso šolsko masino vrti naučni minister s svojimi centralističnimi naredbami. Kar je Pribečević delal, to Radić nadaljuje in ta Sušnikova konstatacija je gospoda Pucelja najbolj spekla, da je zajahal zopet antiklerikalnega konjička, ker ga uničevanje ljudske avtonomije na šolskem polju nič ne boli kakor ga očividno tudi ne boli zapostavljanje Slovenije v prosvetnem proračunu njegovega strankinega šefa Stjepana Radića. Kajti sicer bi bil g. Pucelj kaj odgovoril na Sušnikovo ugotovitev, da daje RR vlada letno belgajski univerzi 36.540.000 dinarjev kredita, zagrebški 18.750.000, ljubljanski pa cele 3.379.000 Din, iz česar se jasno vidi vsa pristranost vlade, v kateri sedi bivši federalist Radić, namram Sloveniji in njenim kulturnim institucijam in potrebam. Že to zadostuje, da ne govorimo še o redukcijah učnega osebja, o malenkostni dotaciji naših srednjih šol in o tem, da nima vlada niti fikca za naša prosvetna društva!

Minister za prosveto pa tudi ni na izvajanja zastopnika »Jugoslovanskega kluba« vedel kaj odgovoriti. Stjepan Radić, ki sicer ve toliko povedati o svojih kulturnih nazorih in smernicah, je pri razločitvi svojega šolskega programa, kjer ima zdaj priložnost, da pokaže, kaj zna, popolnoma odpovedal, kajti ni podal sploh nobenega ekspoziceja o politiki svojega resora! Moral ga je podrezati poslanec Sušnik, da je v zadregi in razburjenju kot odgovor zmešal skupaj nekaj svojih »izvirnih« misli, ki so kulminirale v tem, da mora biti tudi prosveta strogo centralizirana! Mož je celo pohvalil centralistično smer svojega prednika Pribečevića v šolskem resoru in izjavil, da morajo v naši državi biti v prvi vrsti zadovoljene potrebe Srbov, ki so to državo zgradili. Krono vsemu pa je postavil s tem, da se je izjavil za centralistično federacijo (kakor jo imajo baje na Holandskem!), čemur se je seveda smejala vsa zbornica in nad čemer se mora smejati, obenem pa žalostiti vsak pameten človek, ki vidi, s kakšno neresnostjo obravnava vprašanje narodne prosvete minister, ki je postavljen na čelo naučni upravi naše države. Če minister s takimi praznimi dovtipi skuša iti mimo dejstev, ki mu jih je navedel poslanec Sušnik, namesto da odgovori na to, zakaj se Slovenija zapostavlja, potem se ne smemo čuditi, da take vlade sploh nihče nima za resno in da ugled cele države trpi nepopravljivo škodo. Iz celega odgovora ministra Radića tedaj ne more ljudstvo posneti ničesar drugega, kakor da bo za šolstvo plačevalo še več, šola pa se ne bo nič izboljšala, ako se ne bo še poslabšala, govoriti pa ljudstvo slejko prej ne bo imelo v šolstvu ničesar. Centraliziralo se bo naprej, to je edini program tudi gospoda Radića, v šolstvu ne bodo odločevali stvarni kulturni strokovni vidiki, ampak samo politični cilji režima.

Proračunska debata o prosveti pa je tudi pokazala, da tudi Davidovičeva demokratska stranka glede šolstva bistveno nima drugih nazorov kakor gospoda Pribečević in Radić. Izjavila je po svojih govornikih Agatonoviču in Grolu, da je za »narodno edinstvo« in za centralistično poenotenje šole, dr. Grol pa je celo nastopil proti ljubljanski medicinski fakulteti. Žal, da se stranka, o kateri se je moglo doslej upravičeno misliti, da je ohranila prave in dobre demokratske tradicije, ne more povzpeti do edino demokratskega načela v

šolstvu, da tudi o šoli odločaja ljudstvo, ne pa državna birokracija ali pa »svobodomiselnost« klikarstvo. Dobro pa je to v toliko, da se ve pravilno ocenjevati vse, kar se imenuje »svobodomiselnost«, pa v resnici ni. Da odločuje pri Davidovičevi stranki pri tej stvari srbski nacionalistični moment, je jasno, jasno pa tudi za nas, s kom moremo v borbi za enakopravnost slovenskega naroda v državi računati, jasno, da ima prava demokratska ideja v naši državi svojega edinega zastopnika v Jugoslovanskem klubu.

Sestanek voditeljev opozicije.

PASIČ NAMERAVA ODGODITI PARLAMENT DO JESENJ — SKUPEN NASTOP VODITELJEV OPOZICIJE PROTI TEJ NAMERI — PARLAMENTU NAJ SE TAKOJ PREDLOŽITA ZAKON O IZENAČENJU DAVKOV IN ZAKON O OBČINAH — PISMO PREDSEDNIŠTVU SKUPSCINE.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Dopoldne so se sestali voditelji opozicije: dr. Ljuba Davidović, dr. Korošec in Joca Jovanović. Obiskali so skupščinskega podpredsednika dr. Subotiča, ki v odsotnosti Trifunovića zastopa predsednika. Z njim so se posvetovali o načinu proračunske razprave. Pri tej priliki so ugotovili, da je vladna večina prekršila sporazum o proračunski razpravi. Radi tega opozicija ne more prevzeti nobene odgovornosti več. Od predsednika so zahtevali, da to zadevo čim prej uredi.

Nato so se sestali dr. Korošec, Ljuba Davidović in Joca Jovanović v predsedništvu demokratskega kluba in razpravljali o vesteh, ki se zadnje čase pogosto forsirajo v javnosti, češ da namerava Pašić takoj po sprejetju proračuna odgoditi skupščinske seje do jeseni. Trdi se, da je Stjepan Radić nato pristal, ker misli, da bo na ta način lažje agitiral med svojim ljudstvom, dočim bi skupščina počivala, kljub temu da so zelo važni zakoni na dnevnem redu, ki bi jih bilo treba čim prej sprejeti.

Z ozirom na te vesti, ki so verjetne, kajti vlada dosedaj ni pokazala delavnosti in skupščina je bila že večkrat razpuščena, so zastopniki opozicije sklenili, da pošljejo skupščinskemu predsedništvu pismo. Pismo se je takoj sestavilo. V njem se naglašja, da se pred-

sednik opozarja že sedaj na to, da se mora za časa proračunske razprave pobrigati, da bodo odbori delovali tako, da se bodo takoj po končani razpravi o proračunu mogli predložiti skupščini kakšni važni zakoni in da bi na ta način mogla skupščina takoj nadaljevati svoje potrebno delo, ne pa da bi se odgodila.

V tem pismu posebno naglašajo, da naj se radi splošne gospodarske krize in težavnega položaja, v katerem se nahaja država in kmetstvo ljudstvo, čim preje in po možnosti še do časa, dokler traja proračunska razprava, predloži posebnemu odboru zakon o izenačenju davkov. Ta zakon je nujno potreben. Vlada z njim ne sme več odlašati, ker davčni vijak je danes že toliko napet, da kmetstvo ljudstvo ne more več zmagovati bremen tako zvanega seljačkega režima.

Nadalje so prepričani, da je z ozirom na pomanjkanje politične svobode posebno v prečanskih krajih potrebno, da se kar najhitreje sprejme zakon o občinah.

Zastopniki opozicije zahtevajo obvestila o korakih, ki jih bo predsedništvo v tej smeri storilo in izjavljajo, da bodo v svrhu, da se zasigura potrebno delo v skupščini, storili vse potrebne korake.

Pismo so podpisali dr. Korošec, Ljuba Davidović, dr. Spaho in Joca Jovanović.

Razprava o proračunu ministrstva za vere.

EKSPOZE MINISTRA TRIFUNOVIĆA BREZ PODATKOV O PRORAČUNU. — MINISTER NAPADA KATOLISKE ŠKOFJE. — NEMIR MED NJEGOVIM GOVOROM.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Razprava o proračunu ministrstva za vere je bila danes precej živahna in mestoma tudi burna. Jasno se je opazilo, da vlada pri večini srbijanskih poslancev močna averzija proti vsemu, kar je katoliško. Teh svojih tendence nekateri poslanci niso mogli brzdati, posebno ne za časa govora ministra za vere Trifunovića.

Ekspozice, ki ga je podal takoj v začetku minister za vere, je dokazal veliko plitkost in absolutno nepoznavanje verskih problemov. G. minister za vere Miša Trifunović je tretiral verska vprašanja čisto na lahko z upravnega stališča, ne da bi jim pridelal tisti veliki pomen za človečanstvo, ki jih ima vera po večini svojih idej. Pozornost je vzbudilo tudi to, da je v svojem prvem ekspoziceju precej odločno nastopil za pravoslavlje, ni pa našel nobene besede za obrambo za katolištvo. Še bolj se je ta njegova simpatija opazila pri poznejšem njegovem odgovoru, ko je naravnost napadel posamezne dostojanstvenike katoliške cerkve v Jugoslaviji, češ, da delajo protidržavno propagando, dočim je trdil, da niti eden pravoslavni tega ne dela.

Sicer je bil njegov ekspozice popolnoma prazen in ni vseboval nobenih podatkov o proračunu, kar je razumljivo. Če bi minister govoril o proračunu, bi moral priznati kričeče krivice, ki se sankcionirajo s takim proračunom in neenakosti, ki so iz proračuna razvidne. Govoril je o psihološkem momentu, češ, da je razmerje med posameznimi cerkvami povsem drugačno, kakor je bilo prej, češ, da so bili katoličani v Avstriji sami in niso imeli prilike priti v take intimne stike s pravoslavni, protestanti in muslimani, kakor se to dogaja sedaj. Iz teh psiholoških momentov se po njegovem prepričanju razvijajo tudi vsi nesporazumi.

Tak ekspozice ministra je več kot smešen. Vsakdo ve, da smo v Avstriji in Ogrski katoličani živeli v najožjih stikih in neprestanem sosedstvu s pravoslavni in muslimani, pa tudi s protestanti.

Prvi je govoril posl. Bazala (HSS), ki je v dolgem govoru s filozofskega stališča z

logičnimi argumenti pobijal ministrove trditve. Njemu je na to odgovorjal Miša Trifunović, ki je v svojem odgovoru brezdvoma šel malo predaleč in je še bolj jasno odkril tendence svoje politike. Predvsem je poudaril, da njemu služi kot vzor v politiki velika francoska revolucija. Vendar pa pri tem ne gre tako daleč kot Bazala, da bi se držal teh tradicij, marveč je bolj racionalen. Zato tudi pravi, da Bazala ne more imeti uspeha med hrvatskim ljudstvom. Pri tem je s pomenljivo gesto pokazal na radičevce: »Poglejte to skupino ljudi. Ti ljudje so šli instiktivno od skrajnega nacionalizma k nam!« Bazala. »Ne instiktivno, ampak skozi luknjo.« Nato je hvalil radičevce, kako lojalni in marljivi so. Pobijal je Bazalove trditve, da se je Stjepan Radić v posebnem pismu obvezal, da bo spreobrnul Hrvate, najprej v starokatoliške, nato pa v pravoslavlje. Zanimivo je, da je pri tej Bazalovi ugotovitvi Nikola Pašić molčal. Trifunović je dejal, da je to običajna šala, češ da o kakem prehodu v pravoslavlje ne more biti govora. (Smodej: »Povejte, kaj je bilo v Strumici?«)

Nato govori o srbskih listih in odbija od sebe odgovornost za napade, ki izhajajo v teh listih na katoliško cerkev in na katoliške dostojanstvenike in na vse, kar je katoličanom sveto. Nekateri srbski listi vsakodnevno priobčujejo velike članki proti katolištvu in pišejo, da je treba Slovence in Hrvate s silo in z orožništvom popravičiti. Minister Trifunović pravi, da on za tako pisanje ničesar ne more, dasiravno je hujskanje proti drugim veram po ustavi prepovedano. Da bi opravičil in zmanjšal to sramoto, je minister za vere napravil zelo neokusno gesto. Izvajal je, da žalostno, če katoliški listi, organi škofjskih ordinarijatov, pišejo zelo slabo o naši državi. Minister Trifunović citira nekatere take liste, iz katerih citatov je jasno razvidno, da so imeli ti listi prav v kritiki sistema protikatoliške politike sedanjega režima. Pri tem poudarja, da noben pravoslavni list tako ne piše. (Medklie: »Poglejte Vestnik pravoslavne cerkve v Sremskih Karlovcih.«)

Nadalje izjavja, da neki škof duhovnikom

V nedeljo akademija Jugoslov. orlovske zveze

zabranjuje vstopiti v kako drugo stranko, razen v tisto, o kateri pravijo: To je edina stranka, ki stoji na verskih načelih. Samo v to in v nobeno drugo ne smete iti. (Hohnjec in Korošec: »Imel je prav!« Hohnjec: Verska načela mora propovedovati tudi v politiki!) Nadalje pravi, da so škofje proti ustavi. (Hohnjec: »Ustava ni evangelij, lahko se vsak čas spremeni!« — Veliki protesti.) Minister pravi, da noben škof ne sme kritizirati državnih zakonov. (Korošec: »Vsak državljani ima to pravico, pa tudi škof!« Hohnjec: »To je naš katoliški princip, princip svobode za vsakega!«) Minister pravi, da stoji v belgijski ustavi taka prepoved. (Hohnjec pojasnjuje, da to ni resnica, da to ne stoji v belgijski ustavi, pač pa v francoski, kjer se katoliška cerkev bori z vlado.) Radi poznejših ministrovih izjav je nastal v dvorani precejšen nemir. Minister Trifunović je moral končati svoj agresiven nastop o katoliškem episkopatu. Po njegovem govoru se je seja zaključila.

POSLANEC KLEKL O KRIVICAH, KI SE GODE KATOLISKE CERKVI. — PREDLOŽI ZAHTEVE KATOLISKE DUHOVSČINE. — KOLIKO DOBI DRŽAVA IZ VERSKEGA ZAKLADA.

Na popoldanski seji je prvi govoril posl. Jugosl. kluba Josip Klekl. Uvodoma je poudaril poslanstvo cerkve in njeno razmerje do države. Pri nas to razmerje ni prijateljsko, za kar navaja krivice, ki so se prizadevale katoliški cerkvi in trdi, da tega pravoslavna cerkev ne bi nikdar trpela. Navaja zapostavljanje katolikov, ki se najbolj jasno vidi iz proračuna. Država daje za enega pravoslavnega podanika 11 Din, za katoliškega 6 Din, za luteranskega 3.50 Din, za starokatoliškega 230 Din. (Medklie: »To je propaganda!«) To je dokaz nedopustne protekcije starokatoliške cerkve. Vlada imenuje celo vojaškega duhovnika za starokatoliško cerkev, dasiravno med vojniki ni niti enega starokatolika. Proračun je glede pravoslavne cerkve decentralistično sestavljen, izdatki za katoliško versko upravo so pa popolnoma centralizirani. Namen centralizacije je skriti kričeče neenakosti in nezadostne državne prispevke za katoliško cerkev.

Poslanec našteva posamezne postavke, ki jasno dokazujejo, na kakšen način se postopa s katoliško cerkvijo. Nato govori o vprašanju bere, ki se mora meritorno rešiti, ne pa da rešuje to vprašanje vsak na lastno pest, kar se v zadnjem času ponekod dogajalo. Treba je tozadevnega zakona, ki bo vse zadovoljil. Poslanec prečita nato določbe škofjske konference v Zagrebu in zahteve spomenice duhovniškega društva »Vzajemnost«. Priporoča jih za nujno rešitev. Spomenico samo izroča ministru. Spomenica vsebuje sledeče zahteve: Zakon o plačah duhovnikov, aktivnih in upokojenih, prevedba duhovniških plač kronskih v dinarske, sprememba navedbe od 28. julija 1925, da se ukineta čl. 11 in 12, da se da duhovnikom, ki imajo izpod 200 domov, podpora za mesec avgust in september 1500 Din, da se da upokojenim duhovnikom stanarina in da se bolni duhovniki brezplačno zdravijo v bolnišnicah, končna ureditev plač bolnih duhovnikov, potrebnih podpore. To so zahteve, ki so upravičene in bi jim vlada morala ugoditi. Dajte vsakemu svoje!

Verski zakladi so verska svojina. Verski zakladi v Sloveniji znašajo okoli 26.692 ha, večinoma iz gozdov obstoječega posestva. Samo iz tega malega dela Slovenije je država od l. 1918. dobila nad 7 milijonov čistih dohodkov. Nadalje so še drugi verski zakladi, n. pr. verski zaklad na Dolenjskem v Kostanjevici. Potom patronatov je država dobila od najemnine veleposestev 5%, od kupne cene pa dobi država 10%. Patronatskih dolžnosti pa ne izvršuje.

Poslanec govori obširno o katehetih in njihovem položaju. Navaja pritožbe in zahteve od ministra, da tem upravičenim zahtevam ugodí. Pobija sovražno akcijo, ki jo goji en del katoliških laikov do cerkve in duhovništva. Posebno omenja napad demokratov in Radića na katoliško duhovščino in pobija njegove demagoške izmišljene stvari. Pobija ministrove opombe glede pisanja katoliških organov in pravi, da je minister citiral iz teh listov popolnoma resnično in se minister taki politiki ne sme čuditi, ki je vsakemu dovolje-

na. Taka politika je dokaz, da je nezadovoljstvo prispelo do vrhunca in je dokaz krivice, ki jih vlada dela katoliški cerkvi. V lepih besedah govori o pomenu vere, o požrtovalnem delu duhovščine. Poslanec končuje svoja izvajanja, poudarjajoč tolerantnost katoliške cerkve, njeno veselstvo. Z ozirom na navedeno kritiko proračuna izjavlja, da on in njegovi tovariši ne morejo glasovati za tak proračun.

Poslanec je žel za svoja izvajanja burno odobravanje.

Nato je govoril poslanec Angjelino-vič (dav. dem.). Kakor v dosedanjih svojih govorih je tudi sedaj naglasil neko zmešano teorijo o verstvu.

Za njim je govoril zemljoradniški poslanec Jova Jovanović. V svojem govoru je pojasnil, kako se srbsko ljudstvo vsak dan pritožuje proti pravoslavni duhovščini radi njegovega slabega življenja in vedenja in izkoriščanja. Izjavlja se za konkordat. Z ozirom na nepravilnost cerkvene politike izjavlja, da bo glasoval proti proračunu.

KREPAK ODGOVOR POSLANCA SKULJA NA NAPADE MINISTRA TRIFUNOVIČA.

Nato je dobil besedo poslanec Škulj (Jugosl. klub). V kratkem in jedrnatem govoru je predvsem pobil trditve ministra o netolerantnosti katolikov. Taka izjava ministra za vere je popolnoma depasirana. Katoličani so v tej državi pokazali toliko tolerantnosti, kakor bi jo težko kdo drugi pokazal, in sicer kljub velikanskim krivicam, ki se dogajajo ne samo katoliški duhovščini, ampak katoliškemu ljudstvu sploh. Po dveh letih prošnji, intervencij in pisarjenja na vse mogoče načine je vlada končno pristala na ureditev duhovniških plač. Uredba, ki jo je vlada predložila, je pa tako slaba, da sankcionira stare krivice, v nekaterih slučajih celo poslabša sedanje stanje. Najbolj značilno je to, da se sklepi finančnega odbora, ki je uredbo spreminil, ne izvršujejo. Ne izvršujejo se samo za katoliške duhovnike. Nasprotno pa je pravoslavna duhovščina dobila vse, kar ji pripada. Poslanec opisuje bedo duhovščine, citira pisma duhovnikov, ki so črna slika težke bede in položaja požrtovalnih duhovnikov. Navaja šolske sestre in postopanje oblasti proti njim in šikanam, ki jih na vseh straneh počenja državne oblasti. Zato ni čuda, da se je hotela duhovščina obrniti na mednarodno organizacijo duhovnikov v Švici, da bi prišla do pravice. Napadi na katolike, na katoliško cerkev in na predstavitelje katoliške cerkve so na dnevnem redu in so tako gnusni, da se mora zgražati vsak pošten človek, edino belgrajska vlada to dopušča, dasiravno je znano, da so ti listi od vlade subvencionirani. Zato je opravičen sum, da so ti napadi na vse, kar je katolikom svetega, organizirani od gotove strani in da služi ta kampanja v gotove cilje. Nasprotno temu je katoliška javnost zelo tolerantna, največja krivica se godi katoličanom, če se jim očita netolerantnost. Minister je citiral nekatere citate iz organov škofijskih ordinarij. Vsi ti citati so popolnoma upravičena kritika raznih uredb in zakonov, predvsem neznosnega postopanja belgrajskega režima s predstavitelji katoliške cerkve. Ob tej priliki je minister trdil, da noben pravoslavni list kaj takega ne piše. Da bi pokazal ministru pristranost, citira in pokaže poslanec Vestnik pravoslavne cerkve, ki izhaja v Mitrovici, v katerem so napadi na poglavarja katoliške cerkve in na katoliško duhovščino, na katoliško vero, vsakdnevni v taki obliki, da jih je težko prebrati. Nasprotno takemu postopanju pravoslavnih krogov opozarja poslanec na gibanje za združitev obeh cerkev, katero podpira posebno sedanji sv. oče Pij XI. Najuglednejši ljubljanski katoliški krogi delajo požrtovalno in iskreno na tem polju. Zeleni je le, da bi v tem pogledu imeli uspeha.

Po govoru poslanca Škulja se je seja ob 9. uri zvečer zaključila. Prihodnja se vrši jutri in se bo nadaljevala razprava o ministrstvu za vere. Na jutrišnji seji bo proračun tega ministrstva sprejet. Potem pride na vrsto ministrstvo za notranje zadeve.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Z ozirom na zakasnitev prihoda finančnega ministra Stojadinovića in zunanje ministra Ninčiča v Belgrad je na zahtevo opozicije predsedništvo narodne skupščine sklenilo, da se bosta proračuna teh ministrstev postavila na dnevni red, ko bosta prišla ta dva ministra v Belgrad, da bosta mogla podati ekspozice o svojih resorih, oziroma o politiki, ki jo vodita.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Ninčičev obisk v Parizu.

Kakor Italija tako tudi Francija to pot izredno pozdravlja Ninčiča. Vsi časopisi poročajo, da je povod in namen Ninčičevega potovanja v Rim in Pariz bistveno isti. Vse tri države hočejo podpirati kandidaturu Poljske za stalno mesto v svetu Društva narodov in ustvariti skupno fronto proti irendenti, ki izhaja iz Budimpešte in Monakovega.

Briand in Ninčič sta se razgovarjala tudi o madjarski falsifikatorski aferi.

FRANCOSKI LIST O NINČIČEVEM POTOVANJU.

Pariz, 3. marca. (Izv.) Govorec o Ninčičevem potovanju v Pariz, piše »Le Petit Parisien«, da bo Ninčič konferiral o vseh vprašanih zunanje politike, posebno o locarnskem sporazumu in o madjarski ponarejevalski aferi ter o združenju Avstrije z Nemčijo. Za kraljevino SHS ima locarnski sporazum dvojni pomen, ker obeležuje konec period neprestanih nesoglasij med velesilami, ki so imele odmeva v Mali antanti in ker se zdi, da se pričinja s tem sporazumom sodelovanje Nemčije v pacifikaciji.

»Le Petit Parisien« misli, da je Mala antanta prepričana, da je bil namen ponarejanja frankov ter ponarejanja dinarjev in češkoslovaških kron samo ta, da bi se dobila sredstva za nacionalistično in irendentistično propagando v sosednjih državah. Obtožba zahteva popolno razsvetlitev, da se bodo mogli zgraditi odnosi med Madjarsko in sosednjimi državami na medsebojnem zaupanju, brez katerega bi bilo iluzorno vsako razširjenje jamstvene pogodbe na vzhodno Evropo. Združitev Avstrije z Nemčijo predstavlja za kraljevino SHS največjo nevarnost, ker bi to dovedlo Nemce na meje Slovenije, od koder bi nadaljevali svoj »Drang« na Jadransko morje. Verjetno je, da bosta Ninčič in Briand govorila o srbsko-grških in srbsko-bolgarskih odnosih, katerih utrditev je potrebna za mir na Balkanu in za razčiščenje politične atmosfere v jugovzhodni Evropi.

»Le Petit Parisien« zaključuje, da je pričrčan, da bo Ninčičevo potovanje v Pariz ustvarilo še bolj intimno zvezo med Francijo in državo, ki je bila hraber zaveznik in ki predstavlja najhomogenejši in najbolj uravnoteženi element evropske skupnosti.

Stojadinović v Parizu.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Iz Londona poročajo: Tekom večeršnjega dneva je imel minister Stojadinović ponovno konferenco z ministrom Churchillom in njegovim pomočnikom. Davi je ob pol 8 dr. Stojadinović odpotoval v Pariz s svojim spremstvom in odpravnikom poslov našega poslanstva v Londonu Todorovičem. V Pariz je prispel popoldne. Tam bo ostal dva do tri dni, tako da bo prišel v Belgrad začetkom prihodnjega tedna.

Naša delegacija v Ženevi

Poleg zunanje ministra dr. Ninčiča bosta našo državo zastopala na seji Društva narodov bernski poslanik Jovanović in državni podčelnik v ministrstvu za socialno politiko dr. Krnjević.

Ker baje dr. Beneš vztraja pri svoji demisiji na dosedanje mesto v Društvu narodov, se javlja dr. Ninčič kot kandidat za Beneševga naslednika.

BOLGARSKI ZUNANJI MINISTER V BELGRADU.

Belgrad, 3. marca. (Izv.) Zvečer se je peljal skozi Belgrad bolgarski zunanji minister Burov, ki potuje kot bolgarski delegat na zasedanje Društva narodov. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanje ministrstva in ga pozdravili v imenu naše vlade.

ZASLIŠANJE GROFA KAROLJA.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Emerik Karoly je klican pred preiskovalnega sodnika, da bo tam zaslišan z ozirom na svoja namigavanja v listih, da so mu znane stvari, ki bi mogle odkriti politično ozadje ponarejevalske afere.

DVOBOJ PALLAVICINI-BETHLEN.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Grof Pallavicini-Bethlen je danes v časopisih javno ponovil svoje očitke, ki jih je pri večeršnji skupščini seji izrekel proti Bethlenu. Na ta način hoče doseči, da bi se vprašanje obravnavalo v tiskovni pravdi, ker je pričakovati, da bo Bethlen tožil po tiskovnem zakonu. Večernja seja poziva Bethlenovega, da naj očitke javi policiji, Pallavicini ni izpolnil. Pričakujejo, da bo stvar vzelo v roke državno pravdnstvo.

NOVO MINISTRSTVO V NEMČIJI.

Berlin, 3. marca. (Izv.) Danes se je dr. Luther posvetoval z voditelji vladnih strank. Sklenili so ustanoviti medklubiški odbor, ki bo stalno reševal vsa medsebojna vprašanja. Kakor poročajo časopisi, je demokratska stranka predlagala, da se snuje posebno ministrstvo brez portfelja, ki bo imelo nalogo, da vodi vse delo, ki ga morajo vladne stranke skupno pripravljati in rešuje med klubi vsa sporna vprašanja glede vladne politike. Ta predlog je bil simpatično sprejet.

Praga, 3. marca. (Izv.) Na letališču Lenan se je smrtno onesrečil pilot Chladil.

Dr. Luther o vstopu Nemčije v Društvo narodov.

Nemška javnost je nestrpno pričakovala kaj bo povedal kancler dr. Luther z ozirom na zahteve nekaterih držav, da bi dobile istočasno z Nemčijo stalna mesta v svetu Društva narodov. Da poda tozadevne izjave, je dr. Luther sklical politično konferenco v Hamburg. Od tam je radio raznesel njegove besede po vsej Nemčiji.

Nemški kancler ni povedal nič novega. Izrazil je svoje veselje, da se je posrečilo kljub mnogim oviram med nemško ljudstvo zasejati prepričanje, da je politika sporazuma in mirnega sožitja edino najboljša. Nemčija se zaveda, da je novo vstajenje evropskega gospodarstva edino mogoče, če velike moči vseh narodov niso med seboj v sovražnem nasprotju, ampak se razvijajo in izpopolnjujejo kot enako upravičene. Da Nemčija nadaljuje lokarnsko politiko in tej politiki pomaga k udeležitvi, zato vstopa Nemčija v Društvo narodov. Nemčija hoče zvesto služiti veliki misli Društva narodov. Nemška vlada je prepričana, da bo delovna zmožnost Društva narodov z vstopom Nemčije mnogo pridobila. Nemčija bo z vsemi močmi pomagala dvigniti ugled Društva narodov in razvijati njegovo misijo miru.

Nemška vlada je svojo politiko miroljubnosti vodila odkrito in zaupljivo, zato jo je toliko bolj zadelo, ko je v časopisju takoj po izročitvi nemške note za vstop nastala ponekod zahteva po reorganizaciji Društva samega in po dodelitvi novih mest v njegovem svetu. Nemška vlada je smatrala za čisto samo po sebi umevno, da pred njenim vstopom v Društvo narodov ne bo nobenih večjih izprememb. Istotako je bilo razumljivo, da moremo vstopiti le, če dobimo stalno mesto v svetu. Vse te predpostavke so vse prizadevne vlade odobrile. S takim stanjem stvari pa je naravnost nezdravljivo, da sedaj skupno in z ozirom na vstop Nemčije govori o večjih izpremembah v svetu Društva narodov. Ko bomo ustroj in poslovanje Društva spoznali, bomo šele mogli soditi, ali so kake izpremembe priporočljive ali ne.

Ne morem si misliti, tako je zaključil nemški kancler, da bi kaka država z odklonitvijo našega odkritega in iskrenega stališča, ki poteka iz razvoja stvari, hotela razbiti vse velike uspehe mednarodne politike v zadnjem letu. Narodi imajo velik interes na tem, da se ta politika nadaljuje.

Dr. Beneš na Dunaju.

Češkoslovaška in Avstrija skleneta danes obsežno arbitražno, trgovsko, carinsko in prometno pogodbo. Pri tej priliki je dr. Beneš obisk 1. Dunaj. Obisk dr. Beneša na Dunaju se je že dolgo pripravljaj pa protičeško razpoloženje v Avstriji ni pripustilo, da bi se bilo to že zg dilo. Sedaj, ko Avstrija čuti kako zelo ji bo potrebna Beneševa podpora pri Društvu narodov, so vse ovire padle. Zvezni kancler bo priredil dr. Benešu na čast d'ner. V petek bo dr. Beneš s t zveznega predsednika dr. Hainsha, zvečer pa odpotuje v Zenevo.

DR. BENEŠ O PONAREJEVALSKI AFERI.

Praga, 3. marca. (Izv.) V odboru za zunanje zadeve je danes zunanji minister Beneš polemiziral proti grofu Bethlenu. Izjavil je, da zaenkrat preiskava še ni končana, da pa gotovo ne more ostati brez posledice, ako se je v tako velikem stilu ponarejal denar tujih držav. Ugotovil je, da se je ponarejanje izvrševalo po natančnem načrtu, ki je imel namen škodovati tujim državam. Kaka je zveza med ponarejanjem kron in frankov je vseeno, gotovo je to, da so bile pri obeh akcijah udeležene iste osebe: Windischgrätz, Mezsarozs in Nadossy. Češka bo skrbno zasledovala nadaljni potek preiskave.

Avstrija v Ženevi.

Avstrija bo zasedanje Društva narodov izrabila zopet zato, da predloži cel koš prošnji za izrebo mednarodnega posojla. Predvsem hoče dobiti 120 milijonov za železniške investicije. Predložila bo načrt za elektrifikacijo vseh avstrijskih železnic. 12 milijonov šilingov zahteva Avstrija za povzdigo kmetijstva in kmetijske produkcije lasti mlekarstva.

Avstrijsko delagacijo bo vodil dr. Ramek, ki odpotuje z Dunaja v petek zvečer skupno z dr. Benešem. Dr. Ramek bo prisostvoval pa samo tisti javni seji, na kateri bo sprejela Nemčija. Pri tej priliki bo imel dr. Ramek tudi daljši govor.

ANGLIJA IN DRUŠTVO NARODOV.

London, 3. marca. (Izv.) Danes se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so obravnavali vprašanja, tikajoča se Društva narodov. Kakor se doznava, se bodo vsa vprašanja rešila prijateljskim potom. Briand je izjavil, da bo jutri Chamberlain obširno razložil svoje stališče.

BETHLEN V ZENEVI.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Bethlen je danes ob 7 odpotoval preko Dunaja v Zenevo.

Berlin, 3. marca. (Izv.) Centrumova parlamentarna frakcija se je izrazila proti temu, da bi se o odpravnini članom knežjih rodbin izvadilo ljudsko glasovanje.

Novi občinski zakon

»Opštinski Glasnik«, ki izhaja v Belgradu, piše v 1. številki svojega (1926) o novem občinskem zakonu sledeče:

Po vseh znakih in informacijah moramo soditi, da bo skoraj dovršeno to važno delo, to se pravi, da bo še to poletje komisija dokončala načrt in da ga bo vlada do takrat že proučila in potrdila. — Kdaj bo pa prišel v razpravo, kdaj bo sprejet in kakšen bo novi občinski zakon, se danes ne more reči. Kakšen je zakon v komisijskem načrtu, moremo posneti le iz pojasnil posameznih članov komisije.

Samostojna more biti le občina z najmanj 2000 prebivalci. Manjše občine bi se morale združiti. Izvzeti so oni kraji, v katerih bi bile tako velike občine radi zemljepisnih razmer ali drugih prilik nemogoče.

Vsaka občina, ki ima samo eno vas ali selo, voli samo občinski odbor od 15 do 20 članov (po velikosti), če pa je sestavljena iz večih vasi, voli odbornike cela občina in vsaka vas zase še po enega vaškega starešino. Pri volitvi pripadeta dve tretjini odbornikov oni kandidirani listi, ki ima navadno večino glasov, ena tretjina pa se razdeli na ostale kandidatne liste po količniku.

Občinski odbor voli iz svoje sredine predsednika in najmanj dva člana v občinsko upravo. Ta občinska uprava upravlja razen samoupravnih poslov tudi od državne uprave prenešene posle po specialnih zakonih.

Z ozirom na izvrševanje samoupravnih poslov in poslov po specialnih zakonih, se občine kategorizirajo. Po kategorijah bi bile občine dolžne staviti v občinski proračun potrebne kredite za izvrševanje svojih nalog in za prejemke neobhodno potrebnih občinskih ulužbencev. Prejemki in izdatki občin, ki bi imele več vasi, se morajo postaviti v skupen proračun. Račune in računске knjige vodi le oseba, ki je zmožna voditi računске in blagajniške posle.

Obične morajo imeti občinske uslužbence doklad in občinskih pristojbin. Kakih posebnih skupščin volivcev (n. pr. za nove davke) torej ne bi bilo več. Za 50 odstotne občinske doklade je potrebno odobrenje prve nadzorstvene oblasti (okrajni glavar), za doklade od 50 do 300 odstotkov pa dovoljenje ministrstva za finance.

Občne morajo imeti občinske uslužbence s predpisano kvalifikacijo. Vsaka občina pa mora imeti vsaj tajnika in blagajnika. Oni tajniki (delovodje) oziroma blagajniki, ki so danes že v občinski službi ter so izpolnili pogoje za službo po dosedanjih zakonih, imajo pravico, da prosijo za taka mesta tudi po novem zakonu. Po novem zakonu pa morajo občinski tajniki in blagajniki imeti vsaj štiri razrede gimnazije, dovršiti morajo tečaje, ki se bodo ustanovili za občinske uslužbence in položiti poseben izpit o usposobljenosti.

Nastavljenega občinskega uradnika se ne more odpustiti brez disciplinarne preiskave. Proti odpustitvi se lahko pritoži na nadzorstveno oblast in v zadnji instanci na upravno sodišče. Disciplinarno postopanje se izvrši po tozadevnih predpisih za drž. uslužbence.

Za pokojnine ostarelih ali za službo nesposobnih občinskih uslužbencev se ustanovi pri vsakem oblastnem odboru občinski pokojninski sklad, v katerega prispevajo obvezno vse občine in vsi občinski uslužbenci.

* * *

15. februarja t. l. je bila v Belgradu seja Zveze občinskih nameščencev. Na tej seji smo zvedeli, da je komisija, ki naj bi izdelala načrt novega občinskega zakona, odklonila vse druge načrte in se naslonila na načrt, ki ga je izdelalo »Zemaljsko društvo opštinskih činovnika za Hrvatsku i Slavoniju v Zagrebu«. — Komisija je svoj načrt že skoraj dovršila. Vojaske oblasti baje zahtevajo, da se načrt čimprej uzakoni. — Posebna deputacija je dobila pri načelniku ministrstva za notranje zadeve nekatera pojasnila glede položaja obč. uslužbencev po novem občinskem zakonu. O načrtu zakona se bodo izjavili vsi veliki župani in vse organizacije obč. uslužbencev.

Za mestne občine (avtonomna mesta) bo veljal poseben zakon, vendar na podlagi prvega. — Avtonomna bodo ostala baje samo še tri mesta v državi: Belgrad, Zagreb in pa Ljubljana. — Ali bi ne bilo dobro, da se za zadevo pobriga takoj Zveza slovenskih avtonomnih mest?!

O zadevi bomo še izpregovorili.

FRANCOSKA ZBORNICA JE ODOBRIŁA LOKARNSKE POGODBE.

Pariz, 3. 2. Po peldnevni debati je zbornica odobrila s 413 glasovi proti 71 lokarnske pogodbe. 80 poslancev se je vzdržalo glasovanja.

NOVI BOJI V MAROKU.

Pariz, 3. marca. (Izv.) »Journal« poroča iz Madrida, da so vstaši južno od Tetuana zopet začeli z napadi na španske čete, ki so tukaj začele s protinapadi. Da bi se mogle dovesti v kratkem času iz Španije nove čete na pomoč, o tem pa zaenkrat ni govora, ker bi se ne mogle izkreati.

Madrid, 3. marca. (Izvirno.) Na predlog vrhovnega komisarja za Maroko je sklenila vlada operacije proti Kabilom zaenkrat še odložiti.

Frančiškani proti Radiču

Silna nejevolja, ki se je dvignila v Bosni in Hercegovini proti Radiču radi njegovih klevet o tamkajšnjih frančiškanih, se noče pomiriti. Vsed vedno se ponavljajočih prošnji so frančiškani dali javno izjavo, s katero ostro obsojajo Radiča. Izjava pravi, da nihče ne bi mogel verjeti, da je izobražen človek, ki poleg tega zavzema odgovorno mesto, zmožen takih klevet. Frančiškani 600 let delajo v Bosni in Hercegovini in mirno prepuščajo zgodovini, da bo sodila njihova nesebična dela na kulturnem polju. Frančiškane boli, da se je našel človek, ki blati njihove prednike, toda kleveta sama, pravijo, nas ne doseže.

Izjavo sta podpisala bosanski in hercegovinski provincijal frančiškanskega reda Peter Čoškovič in Vujo Bubalo.

Veličastna manifestacija ljubljanskega delavstva za trboveljske rudarje.

Shod, ki so ga sklicale vse strokovne organizacije včeraj zvečer v veliko dvorano hotela »Union« v Ljubljani, se je razvil v mogočno enotno manifestacijo ljubljanskega delavstva za rudarje trboveljskih revirjev, proti Trboveljski premogokopni družbi, ki s svojimi brezobzirnimi kapitalističnimi pohlepi ogroža existenco 3000 rudarskih družin.

Unionska dvorana še menda ni bila zlepa tako nabito polna in enodušno protestirala s svojimi zborovalci kakor včeraj, ko je ljubljansko delavstvo enodušno izreklo svojo solidarnost v borbi proti največji in najbrezobzirnejši kapitalistični družbi, kakor je trboveljska, zavedajoč se, v kako kritičnem položaju se nahajajo naši rudarji, in če podležejo ti, da pomeni to propast vsega ostalega delavstva Slovenije.

Prvi govornik je kot referent nastopil tajnik Delavske zbornice Uratnik Filip, ki je temeljito razkrinkal namene TPD, katere se še poleg tega, da dela ogromne letne milijonske dobičke, čuti užaljena, da vsa naša javnost obsoja njeno postopanje in sočustvuje z rudarji, ki so vse svoje delovne sile darovali družbi, danes pa nima ne ona ne državna oblast do njih prav nobenega sočutja in skrbi, kako jih z družinami preskrbeti s kruhom in delom.

Referent je s številkami dokazal veliko rentabilnost podjetja, družbin dobiček in stvarno pobil vse, s čemer misli TPD opravičevati svoja podvzeta proti rudarjem, da si ohrani nezmanjšano ogromno dobiček. Naša ljubljanska javnost si je sedaj na jasnem.

Kot drugi govornik je nastopil v imenu Jugoslovanske strokovne zveze g. Tersegla v Franc, ki je izvajal v glavnih potezih sledeče:

Krščansko socialistično delavstvo se enodušno pridružuje mogočnemu protestu vsega delavstva, ki te dni protestira proti krivičnim nameram TPD. Če se prepiramo med seboj za različna načelna vprašanja, ki delavce delijo v razne organizacije, v borbi proti skupnemu in edinemu nasprotniku kapitalizmu smo in moramo si biti edini. Kam bi prišla vsa človeška družba, ako bi računala tako kakor TPD, kaj se rentira in kaj ne? Kam bi prišla družina, ako bi oče tudi tako računal in pogljal od sebe ženo in otroke, češ: se mi družina pri mojih dohodkih ne rentira? V enaki meri kakor družinski oče bi morala tudi vsaka večja družba skrbeti za tiste, ki žrtvujejo svojo kri in zdravje za splošni blagor cele družbe. Prav je, da je prišla trboveljska družba s svojo namero na dan ravno sedaj, ko imamo delavci svoj »parlament«, Delavsko zbornico. V Delavski zbornici moramo vsi delavci, naj pripadamo kulturno in politično katerikoli stranki ali skupini, pokazati svojo nezlomljivo enotnost proti velekapitalizmu. — Z velikim aplavzom je delavstvo dokazalo, da se strinja z govornikom.

Kot tretji govornik je nastopil v imenu Nar.-soc. strok. zveze Juvana Rudolf, ki je izjavil solidarnost z rudarji in protest narodnih socialistov proti TPD. Dokazal je, kako pogubna je politika TPD za naše gospodarstvo in kako dela na račun delovnega ljudstva ogromne dobičke neka novo ustanovljena družba v Zagrebu, ki kupuje in prodaja ves premož TPD. Delničarji družbe namesto da bi pregledali težki položaj delavstva, se pa vozijo po zabavah. — Govornik je žel za izvajanja burno odobravanje.

Kot četrti govornik je v imenu »Kmetiskodelavske zveze« Zvonimir Bernot protestiral prvič proti nesocialnemu postopanju družbe z rudarji, drugič pa proti tistim hlapcem TPD, ki s svojim prilizovanjem in nadčloveškim pri-

zadevanjem povzročajo brezposelnost z akordnim delom. Pravice in svobodo si more edino le delavstvo samo priboriti združeno v strokovnih organizacijah. Ven s kapitalističnim duhom iz delavskih vrst! Govornik je bil z odobravanjem delavstva večkrat prekinjen.

Kot peti govornik je govoril v imenu »Samostojne strok. del.« Unije dr. Bohine, ki je poudarjal, da nas gleda danes na eni strani TPD, na drugi pa rudarji. Slovensko delavstvo je danes dokazalo, da se zna združiti, kadar je njega obstoj ogrožen. Vse delavstvo mora storiti napram rudarjem svojo dolžnost. Stori jo pa naj tudi vlada, ki naj pošlje v Trbovlje obljubljeno komisijo, v kateri naj bodo tudi delavci, da pregleda knjige in dobiček TPD. Delavstvo se naj za slučaj redukcije preskrbi. Vsa javnost mora rudarje v njihovi borbi podpirati. Zborovalci so izvajanja govornika odobraval.

Kot zadnji govornik je nastopil v imenu Strokovne komisije (Z. D. S. Z. J.) Sedej, ki je izvajal približno sledeče: Kriza TPD je premišljen načrt Zveze industrijcev, ki je poslala tudi na ta shod svoje agente in poročevalce. To, kar hoče danes TPD, je ofenziva velekapitala proti delavskim pravicam. Delavstvo je poskusilo vse, da ohrani svoj osemurnik in se tudi preden bi storilo zadnji odločilni korak, da stopi v štrajk, spustilo v pogajanja. Družba je odklanila vse predloge delavcev. 1380 rudarjev je reduciranih, 3000 jih praznuje. Na račun teh bednih delavskih družin se mi ne smemo pripraviti, stati moramo enotni z rudarji v njih borbi. Državna oblast, namesto da bi se postavila na stran nezaščitenih rudarjev, preiskala »krizo« in pomagala rudarjem TPD, pa stopila na prste tujim delničarjem, je poslala v Trbovlje četo orožnikov. Strokovne organizacije bodo storile vse, kar je v njih moči. Stotisoče delavcev stoji danes enotno v boji proti TPD. Ako podležejo rudarji, pridejo na vrsto ostale stroke. Rudar ne sme ostati v tem boju, ki ga bije, sam. Strnimo vso ogromno armado našega delavstva brez razlike strank te dni v mogočno falango, ki bo strla našega skupnega nasprotnika kapitalizem.

Z gromovitim odobravanjem je bila nato sprejeta od vseh strokovnih organizacij skupno sestavljena

RESOLUCIJA.

Po zaslišanju referatov, glasom katerih je odpuštila Trboveljska premogokopna družba 1325 rudarjev, za ostalo produktivno delavstvo pa uvedla praznovanje ene tretjine, tako da praznuje vsled tega nad 3100 delavcev, istočasno pa napovedala, da bo podaljšala delovni čas in znižala mezde, ljubljansko delavstvo, zbrano dne 3. marca 1926 na velikem javnem shodu v veliki dvorani hotela Union

ugotavlja:

1. Tudi če bi bilo res, da so redukcije, ki jih napoveduje TPD, nujno potrebne, bi pomenjal način, kako se nameravajo te redukcije izvesti, brezprimeren protisocialen čin eksponentov inozemskega kapitala.

V slučaju gospodarskih kriz je dolžna priskočiti prizadeti na pomoč vsa družba. TPD, ki je zbrala v letih dobre konjunktore, izrabljajo delovno silo, stomilijonske rezerve, je dolžna pomagati delavstvu v časih krize in slabše konjunktore tako dolgo, da si ustvari druge predpogoje za existenco.

2. Država, ki ni predvidela za slične socialne katastrofe nikakih kreditov, je podala daljni dokaz popolnega neumevanja za socialne naloge države. Ne samo, da ni postavila v svoj proračun nikakih kreditov za podpiranje brezposelnosti, ona ni storila ničesar, da bi se delovna sila organizirala, da bi se gra-

dila stanovanja in izrabile vse neštete možnosti, kjer bi se mogla delovna sila koristno uporabiti.

3. V kolikor je mogoče dobiti sodbe o gospodarstvu TPD in razlogih krize, je pa nad vse verjetno, da kriza ni tako akutna, kakor jo slika družba in je verjetna domneva, da izrablja trenutno slabšo konjunkturo za napad na zakoniti delovni čas in na delavske mezde, čeravno delavske mezde niso dosegle niti prav že itak sramotno nizkih predvojnih mezd in čeravno so cene premoaga daleč previsoke in mnogo višje nego predvojne.

4. Sedaj veljaven pravilnik Bratovskih skladnic omogoča, da bodo izgubili reducirani rudarji še svoje članske pravice pri bratovskih skladnicah.

Iz vseh teh razlogov

zahtevamo:

1. Državna oblast naj sestavi komisijo, sestojajočo iz rudarske oblasti, zastopnikov parlamenta, delavske zbornice in delavskih zastopnikov, ki naj pregleda knjige TPD, naj preišče obseg krize in gospodarstvo TPD, zahteva naj gospodarski program, javnosti pa naj izda o tem poročilo, dotlej naj se vsaka redukcija obustavi.

Dnevne novice

★ Pri IV. telovadni akademiji Jugoslovanske orlovske zveze bodo izvajale članice poleg obveznih prostih vaj za leto 1926. še ritmične vaje na skladbo Franca Nerude: »Slovanska uspavanka« in simbolične vaje po pesmi »Za materjo«. Obe zadnji točki sta umetniški telovadni kompoziciji, ki v gibih in plastično podajata vso melodioznost in ritem uporabljenih muzikalnih kompozicij. »Nerudova« »Slovanska uspavanka« je zelo melodiozna in v srce segajoča skladba. Pesem »Za materjo« pa je naša slovenska narodna pesem in gotovo vsakega zanima videti jo v gibih in plastičnem podajanju. Obe točki bodo izvajale telovadkinje ob spremljevanju dotične muzikalne kompozicije na klavirju; pesem »Za materjo« bo pri izvajanju pel tudi pevski zbor.

Opozorjamo vse, ki se zanimajo za delo naših orlovskih organizacij, da si gotovo ogledajo akademijo in si pravočasno preskrbijo vstopnice, ki se dobijo v prodajalni v trafiki hotela »Union« ali v pisarni »Orlovske podzveze«, Ljudski dom. Akademija se vrši v nedeljo 7. t. m. ob 8 zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

★ Evharistični kongres v Chicagi in Slovenci. Dne 28. januarja t. l. se je ustanovila v Chicagi slovenska sekcija pripravljalnega odbora za mednarodni evharistični kongres. Za predsednika odbora je bil izvoljen najstarejši slovenski duhovnik v čikaški nadškofiji Rev. John Plevnik, za podpredsednika Grdina in Stonič, za tajnika Rev. Kazimir Zakrajšek, dalje Golobič in Nemančič. Slovenci hočejo napeti vse sile, da se ob tej priliki čim najdotrajnejše uveljavijo v vrsti tekmujočih Američanov vseh narodnosti. Za pokritje stroškov je odbor uvedel veliko akcijo.

★ Smrtna kosa med ameriški Slovenci. V Jolietu, Ill., je umrl J. Gregorčič, tajnik društva sv. Frančiška Saleškega; zadela ga je srčna kap. Pokojnik je bil znan po svojem veselem značaju in orjaški postavi: meril je nad šest čevljev in tehtal 250 funtov. — V Jolietu je umrl 70letni Anton Brančur, globoko veren mož, ki ni nikoli za nudi svetle maše, dasi je imel tri četrt ure hoda v slovensko župno cerkev sv. Jožefa. Zapustil je ženo in sinoh; doma je bil iz mariborske okolice. — V Rock Springsu, Wyo., je umrl 42letni Pavel Hribar in zapustil številno družino; doma je bil z Dolenjskega. — V Clevelandu so umrli: 58letna Ana Jadrič, do-

2. Rudarska oblast naj prepreči kršenja zakona o osemurnem delavniku in predpisov o socialni zaščiti.

3. Družba in država naj priskočita na pomoč vsem delavcem, kojih existenca je vsled redukcije ogrožena, zlasti s tem, da jim najde novih delovnih prilik.

4. Pri akordnih tarifih naj se odpravi premijski sistem, ki ustvarja zvišano produkcijo na škodo delavskega zdravja in večja brezposelnost.

5. Pravilnik Bratovskih skladnic naj se nemudoma popravi v smislu tozadevnih predlogov delavskih strokovnih organizacij.

Da se te zahteve učinkovito podprejo

pozivljamo

delavstvo vseh strok, da se organizira v svojih strokovnih organizacijah in odbije organiziran napad na delavske pravice, kajti brez sodelovanja delavstva se kriza ne more rešiti.

Potem ko je predsednik shoda g. Jernejčič veliki shod zaključil, je množici, ki je po večini že odhajala, govoril še nekaj besed g. Marcel Zoraga.

ma z Dvora pri Žužemberku; zapustila je več sinov in hčera; 49letni Frank Jankole, doma z Dvora pri Žužemberku; zapustil je ženo in tri otroke; trgovčeva soproga Ana Štepic, roj. Kolenc, doma iz St. Ruperta, zapustila je moža in 6 otrok; Jožefa Germ, roj. Tomšič, doma iz Fužin pri Žužemberku, zapustila je moža in pet otrok.

★ Slovenca ubili. V Detroitu, Mich., so neznani zločinci ubili 22letnega Slovenca Alberta Agniča, ko se je ponoči vračal z dela Agničevi stariši žive v Calumetu.

★ Za ravnatelja nižje kmetijske šole v St. Jurju ob juž. žel. je imenovan Valentin Petkovšek, profesor in začasni vodja iste šole.

★ Iz poštne službe. Za inspektorja pri poštne in brzojavne ravnateljstvu na Cetinju je imenovan dr. Franc Janžekovič, dosedaj inspektor pri poštne ravnateljstvu v Ljubljani. — Za upravnika pri poštne in brzojavne ravnateljstvu v Ljubljani je imenovan Josip Vrtovec. — Vpokojen je upravnik poštne in brzojavnega urada v Ljubljani Josip Kurent.

★ Iz uradnega lista. Uradni list za ljubljansko in mariborsko oblast z dne 28. februarja 1926 objavlja: Zakon o zavarovanju oseba vojske in mornarice pri službenih poteh; pravilnik za strokovne izpite šumarskih tehničnih in administrativnih uradnikov; dalje navedbe o pobiranju raznih davščin ljubljanske mestne občine.

★ Iz učiteljske službe. Premješeni sta: Helena Franke z II. deške osnovne šole v Ljubljani na I. dekliško osnovno šolo kot stalna učiteljica; Marija Pegan-Sušteršič z osnovne šole v Zapotoku na osnovno šolo v St. Jurju pri Grosupljem.

★ Osebnostna vest. Za umetniškega konzulenta s pravicami uradnika I. skupine II. kategorije pri velikem županu ljubljanske oblasti je imenovan Fran Tratnik, slikar v Ljubljani.

★ Iz zdravniške službe. Za zdravnika pripravnika v državni splošni bolnici v Ljubljani sta imenovana dr. Viktor Marčič in dr. Viktor Valič.

Darujte za Ljudski sklad SLS!

Somišljeniki! Zbirajte za Ljudski sklad

SLS! Darove pošiljajte na tajništvo SLS

v Ljubljani. Poštnočkovni račun 11.475.

Korotanec:

Tam za gmajnico Tam čez jizaro.

I.

V brošuri: Boj za Koroško je navedena tudi občeznana koroška pesem: »Gor čez jizaro«. Označena je kot koroška narodna. To ni povsem pravilno.

Res je, da je ta pesem tako znana, da se v obče prepeva sedaj ne samo po Koroškem, ampak tudi sploh po celi Jugoslaviji, postala je nekako obče blago slovenskega naroda; v tem smislu je res narodna pesem. Tako označbo obče razširjene in povsod prepevane pesmi pa dobi ta šele potem, ko se je med narodom že pozabilo, kdo je to pesem zložil.

Krivico pa bi delali, ako bi že sedaj pozabili, kdo je to pesem zložil in ji tudi dal napev.

To je France Treiber, nazadnje župnik v St. Jakobu v Rožu.

Minulo je že 47 let, odkar je nehal peti res narodni pevec; prebivalcem Rožne doline, ki kaj radi prepevajo, ostale so sicer njegove pesmi v spominu, pozabila pa se je več ali manj oseba in zgodovina blagega pevca.

Le po poročilih oseb, ki so z njim občevali, posebno bivšega tinjskega prošta in voditelja koroških Slovencev, gospoda Gregorja Elmspielerja, sedaj župnika v St. Jurju v Slov. goricah ter sorodnika vrliga koroškega ro-

doljuba Franca Treiberja, župnika v Šmiklavžu pri Slovenjgradcu, sem zamogel zbrati nekaj podatkov, katere mi je tudi dal v velikem obsegu sedanji župnik v St. Jakobu g. Franc Šenk. Na podlagi teh poročil morem podati kolikor toliko zgodovinsko resnično sliko nepozabnega koroškega pevca.

France Treiber je bil rojen dne 28. prosinca 1800 kot zakonski sin kmeta Antona Treiberja in Katarine, roj. Škabarina pri p. d. Rejovcu v Bačah ob baškem jezeru, župnija Marija na Zili.

Njegov dedek je bil Nikolaj Treiber, ki je živel okoli leta 1781. in imel dve posesti, in sicer Cvančarjevo in Rejovčevo. Prvo je izročil prvorojenemu sinu Francu, drugo pa drugemu sinu Antonu. Potomec po Francu Treiberju je župnik Franc Treiber, nekdanji župnik v Sv. Rupertu pri Velikovu, ki si je kot takšen pridobil veliko zaslug za tamkajšnjo Narodno šolo.

Po smrti Antona Treiberja je prevzel Rejovčevo hišo pesnikov brat Matevž.

Njegov naslednik je bil sin Franc Treiber. Pred dvajsetimi leti je vas Bače pogorela in sta postali tudi Cvančarjeva in Rejovčeva hiša žrtve tega požara. Cvančarjevo hišo so pozidali na novo, Rejovčevo pa ne več, ker je bila preblizu Cvančarjevi. Tedanji lastnik Rejovčeve hiše, Franc Treiber je dal sezidati novo hišo zunaj vasi Bače na svojem polju na hribčku, ki se mu pravi Rešišče.

Rejovčeve hiše, ki jo opeva pesnik Treiber tako v srce segajoče, tedaj ni več. Bila je

nekadaj čedna, pritlična hiša, večinoma iz kamna zidana, gospodarsko poslopje je stalo posebej. Hiša je bila sredi vasi četr ura hoda od divnega baškega jezera.

Lastniki Rejovčeve hiše so bili, četudi je bila le srednja kmetija, v dobrih gmočnih razmerah, vsled česar je tudi dal Anton Treiber svojega brihtnega sina Franceka v Celovec v latinske šole. Tudi Antonov brat Franc je hotel imeti gospoda iz svoje hiše in je tedaj poslal svojega sina Simona v Celovec. Le-ta je bil nazadnje župnik v Timenici. Dobil je priimek — der Gescheite — brihtni — Treiber, našega pesnika pa so imenovali — der schöne Treiber.

Po dovršenih študijah je pel France Treiber novo mašo leta 1833. v Bačah. Kot duhovnik je bil med drugim provizor v Carah (Arriach), ki je nemška versko mešana župnija v dekaniji Beljak, kjer je bil splošno priljubljen celo med luteranci. Končno je bil mestni kaplan pri glavni župniji v St. Ilju v Celovcu in je slovel kot dober pridigar.

Dne 28. oktobra 1846 je bil umeščen kot župnik v St. Jakobu v Rožni dolini.

Za to župnijo se je potegoval tudi tedanji župnik v St. Ilju ob Dravi Gregor Kulnig, ki se je smatral za tako gotovega prosilca, da je dal zapeljati od tam čez Dravo gnoj na njive šentjakobske nadarbine. Ko je propadel, je prišla k njemu neka klepetulja in jvkala, češ, gospod fajmošter, pa le niste dobili župnije, kaj bo pa sedaj z gnojem? A žup-

nik jo je odslovil s tako drastičnimi besedami, da je imel za vedno mir pred to »svetljo«, kakor jo je med drugimi priimki krstil.

Franc Treiber je bil mož srednje postave in prav vesele narave, kar že sam pove v svoji pesmi: Tam za gmajnico.

V svojem poklicu je bil vnet duhovnik, v občevanju z župljani ljubozniv, radi česar ga je vse spoštovalo in ljubilo. Bil je nad vse gostoljuben, in kedar je imel god, so prišli celo uradniki iz Rožeka. Bilo je ob takih prilikah vedno veselo, in mnogo se je pelo in seveda tudi zlahtnega vinca spilo. Vladala je najlepša harmonija, ki kaže plemenito, do bro srce narodnega pevca.

Župnik Treiber je zadnja leta precej opešal, dodeljenemu kaplanu Gregorju Einspielerju, ki je bil tam od 15. majnika 1878, je večkrat rekel, da se boji letnice 78, katero številko je imel v bogoslovju vtakano v perilo.

Kljub temu pa je še ohranil svoj humor, rad je zahajal v družbo in rad prepeval. Poleg njega je moral biti vedno njegov kaplan, sicer mu je bilo dolgočas.

Včasih so vrgli tudi še karte, pri čemer pa ni imel sreče, igralci so ga pogostoma ukani.

Huda vodenica mu je delala velike težave. Njegova slutnja glede letnice 78 se je uresničila, dne 24. oktobra 1878 je zatisl oč za vedno. Pokopan je pri cerkvi Sv. Jakoba, na kar še spominja spominska plošča, vzdana v cerkveni zid s slovenskim napisom:

★ Iz jetniške službe. Jetniški paznik Fr. Kupca je premeščen od okrožnega sodišča v Celju k okrožnem sodišču v Novem mestu.

★ V Amsterdamu so začeli dne graditi stadion za olimpijske igre leta 1928. Predsednik olimpijskega odbora je prevrnil prvi voz peska, ki so ga pripeljali, amsterdamski župan pa je imel primeren nagovor. Amsterdamski stadion bo imenitnejši, ker je namenjen svetovnim olimpijskim igram, orlovski stadion pa bo lepši tako po svoji lepi legi kakor tudi po umetniški izpeljavi. Če vsak Slovenec kupi srečka Orlovskega stadiona, je nadaljevanje gradnje še v letošnjem poletju zagotovljeno. Srečka stane 10 Din, največji dobiček ima vrednost 25.000 Din.

★ Razpis občinskih volitev. Za 16. maja so razpisane občinske volitve v Mežici in Črni. Razpisane bodo tudi najbrže za Prevalje.

★ Umrila je v ljubljanski bolnici 5 letna hčerka poljske dninarice Marjeta Klemenc iz Spodnjih Jarš. Dekle je zakurilo na paši ogenj, pri tem pa se ji je vnelo krilo in so jo pripeljali s težkimi poškodbami v bolnico. — Se hujša nesreča se je pripetila pri Hrastju. Tam sta se igrala dva otroka posestnika Znidariča iz Hrastja. Zažgala sta kup slame in ogenj se je naenkrat razširil po celem poslopju in je vse pogorelo. Pri kupu slame so našli tudi popolnoma ožgani trupli obeh fantkov, ki sta bila stara eden štiri, drugi pa pet let.

★ Razpisane pošte. Razpisano je poštarsko mesto v Žužemberku (II-1), Gornji Lendavi (II-2), Rogoševcih (II-2), Črni pri Prevaljah (II-1), Mežici (II-2), Toplicah pri Novem mestu (II-2), Loku pri Zidanem mostu (II-1), Planini pri Rakeku (II-2) in v Križevcih v Prekmurju (II-2). Prošnje naj se pošljejo na pošto in brzojavno ravnanstvo v Ljubljani.

★ Pošta Sušak dostavlja vse poštne pošiljke na dom. Po ministrski naredbi št. 3591 z dne 25. januarja 1926 dostavlja pošta Sušak v območju zagrebškega poštnege ravnanstva vse vrste poštne pošiljke na dom. Zato mora pošiljatelj paketa, naslovljenega v Sušak poleg težnje in vrednostne pristojbine plačati tudi pristojbino za dostavo namesto dosedanje obvestnbe.

★ Izprememba pravila za časnikarske brzojavke. Po zadnji ministrski naredbi se časnikarske brzojavke z zmanjšano pristojbino lahko oddajajo v poljubnem času v uradnih urah prav tako kakor druge zasebne brzojavke. Pomniti pa je, da velja ta olajšava za časnikarske brzojavke samo v tuzemskem prometu.

★ Ne zamudi tudi ti naročiti srečke izredno bogate loterije »Kat. prosvetnega društva« v Sv. Petru pod Sv. gorami, ki se prodajajo samo po 5 Din. Vseh dobitkov je 250 v vrednosti 50.000 Din. Zato ni čuda, da hoče vsakdo čim več teh srečk. Naroči si jih potom dopisnice pri »Loterijskemu odboru« v Sv. Petru pod Sv. gorami, ki srečkam priloži položnico za plačilo. Kdor naroči 10 srečk, dobi 3 srečke brezplačno. Zrebanje bo 19. marca ob 1 popoldne pod drž. nadzorstvom.

★ V ruskem sanatoriju na Vurbergu je bila dne 1. marca t. l. mala slovesnost. Obhajali so triletnico, odkar vodi sanatorij dr. Boleslav Frančar Okolokulak. Protoiraj in profesor na ruski gimnaziji v Hrastovcu je imel molenben in govor, v katerem je tudi orisal zasluge dr. Okol kulaka. Na to so bolniki in drugi čestitali doktorju na lepih uspehih. Mnogo bolnikov je že zdravih zapustilo sanatorij. Zdaj se zdravijo tu Rusi, Srbi, Hrvati in Slovenci, ker sanatorij ima pravico javnosti tudi za naše državljane.

★ Zdravstvena razstava v Vojniku. Drž. higijenski zavod iz Ljubljane priredi v Vojniku v posojilnični dvorani v tednu od 7. do 14. marca higijensko razstavo, združeno z ciklusom zdravniških predavanj in predvajanjem zdravstvenih filmov. Predaval bo tamonjšni zdravnik dr. Stanimir Vrhovec obe

nedelji in sicer 7. marca ob pol 4 popoldne in 14. marca ob pol 9 popoldne ter pol 4 popoldne. Vstopnine ni, razstava je za vsakogar velpoučna in koristna, zato nje obisk vsestransko priporočamo.

★ Razpis stavbarskih del. Na zvoniku župne cerkve v Hotiču pri Litiji bo stavbeni odbor delal novo streho. Razpisuje tesarska, kleparska in zidarska dela, posamezno ali skupno, katera se bodo oddajala dne 8. aprila t. l. na licu mesta. Ponudniki se morejo informirati ali pismeno ali osebno na dan oddaje. Načrt je na vpogled pri župnem uradu.

★ Poziv krošnjarjem. Na podlagi odločbe g. ministra za trgovino in industrijo z dne 7. novembra 1925, št. 12.019/111 se radi revizije krošnjarskih dovoljenj pozivajo vsi v ljubljanski oblasti se nahajajoči krošnjarji, ki posedujejo krošnjarsko dovoljenje, izdano po kateremkoli oblastvu v državi, ki pa še ni bilo pregledano v zmislu gornje odločbe od pristojnih oblastev v drugih oblastvih, da se najkasneje do 20. marca t. l. zglaste pri najbližjem okrajnem glavarju ali pri mestnem magistratu v Ljubljani ter prinesejo seboj tudi krošnjarsko dovoljenje. — V Ljubljani, dne 25. februarja 1926. — Veliki župan ljubljanske oblasti: dr. Baltič.

★ Velicem na Dunaju od 7. do 13. t. m. 25 odstotkov popusta na jugoslovanskih in avstrijskih železnica, brezplačen vizum. — Predprodaja vozniških listov, sejmskih legitimacij, prednaročila prenočišč in vse tozadevne podrobne informacije pri »Putnik-Tourist-Office, Ljubljana.

★ Halo — Kdo tam? — Ješko Kotnik! Tu Akcijski odbor za stadijsko loterijo. Ljudski dom Ljubljana. Kaj pa želite? — Kje se naročajo srečke za Orlovski stadion. — Dobite jih pri vsakem orlovskem odseku ali orliškem krožku, lahko pa vam jih pošljemo tudi mi. Koliko pa jih želite? — Pošljite mi jih 25 kar po poštne povzetju, nekaj jih bom sam vzel, nekaj jih bom poprodel. Ljudje poprašujejo po njih, nekateri bi radi kaj zadeli, drugi pa pravijo, da dosedaj še niso ničesar žrtvovali za skupno stvar in se hočejo na ta način oddolžiti. — Hvala lepa, takoj odpošljemo.

★ Ne vprašajte zakaj, ampak poskusite »MIRIM«-bonbone in prepričali se boste o izvrstni kakovosti.

Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani, Pod trančo, je edina specialna in najcenejša trgovina s kleklanimi čipkami in vsemi čipkarskimi potrebščinami.

Napoleon je k debelosti inkliniral, zato mu zdravnik je čaj ordiniral. Če »Buddha«-čaj tedaj bi poznal, pred vsemi mu tega bi bil izbral!

Ljubljana

○ Opozorjamo cenjeno občinstvo, da naj si vstopnice za IV. akademijo Jugoslovanske orlovske zveze kupi v predprodaji v trafikah Uni na, da ne bo na večer pred začetkom pri blagajni preveč gneče.

○ Mezopotamijo, deželo med Evfratom in Tigrisom, ki je bila zibelka človeškega rodu, bomo obiskali s pomočjo skoptičnih slik, pod skrbnim vodstvom dr. Jeharta v petek zvečer na XIII. prosvetnem večeru. Iz Jeruzalema v Damask, od tu v Bagdad, Ninive in v kraje babilonskega stolpa nas bo vodila pot. Celo potovanje je pred enim letom napravil predavatelj sam in so slike njegovi lastni posnetki. Predprodaja stopnic je v Prosvetni zvezi na Miklošičevi cesti.

Pri nakupu spomladanske in letne moške obleke obrnite se zaupno na specialno zalogo českega in angleškega sukna

JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva 4

Naivejša izbira. Cene neverjetno nizke. Oglejte si zalogo! Prepričajte se!

○ Obletnica službovanja. Dne 1. marca t. l. je obhajal 25letnico zvestega službovanja pri g. knezoškofu dr. A. B. Jegliču njegov osebni strežaj g. Jožef Zupančič, znan po vsej deželi. Spomin na pomenljivi jubilej se je obhajal v domačem krogu v škofovi palači.

○ Pozor, upokojenci! Vabijo se na zelo važen dogovor in sestanek predsedniki in tajniki (torej ne člani) vseh društev upokojencev v nedeljo, 7. t. m., ob 10. uri popoldne v gostilni pri Novem Svetu, Gosposvetska c. 14.

○ Čehoslovenska obec in čehoslovaška dopolnilna šola v Ljubljani prirediti pod pokroviteljstvom čehoslovaškega konzulata v Ljubljani proslavo ob priliki rojstva predsednika T. Masaryka v nedeljo, dne 7. marca 1926, ob deseti uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma.

○ Umrila je v Ljubljani usmiljenka S. Hedvika Ana Kresnik v 55. letu starosti. Pokojnica je bila iz stare krščanske hiše po domače Kondolove iz Kresnik nad Teharjem.

○ Umril je v bolnišnici bivši lastnik anončnega in reklamnega zavoda g. Drago Beseljak iz Spodnje Šiške, ki je izdal tudi »Adresar za Slovenijo«.

○ Strokovni večer društva državnih računskih uradnikov. V kleti restavracije »Ljubljanski dvor« je priredilo zgoraj imenovano društvo v torek zvečer svoj četrti strokovni večer. Predaval je računski uradnik g. Majcen o vojaški dolžnosti državljana-uradnika. Po tem predavanju je sledilo zanimivo skoptično predavanje o zanimivosti iz vsega sveta dr. Vinko Šarabon, ki je z aviatično hitrostjo povedel številne poslušalce z Amundsenoni na severni tečaj in od tam zopet v klet Ljubljanskega dvora. Tudi s klavirskimi točkami s spremljevanjem z violino je bilo dobro preskrbljeno. Predavanje je bilo povsem močno obiskano. Vpeljani so bili razni domači gostje kakor tudi iz Beograda. Večer je potekel v splošno zadovoljstvo vseh članov in gostov.

○ Pivo podraženo. Zadruga gostilničarjev v Ljubljani nam pošilja: S 1. marcem t. l. je mestna občina zvišala užitniško doklado na pivo za 50 Din pri hektolitru. Ker prihaja tedaj vsled tega na liter piva 50 par poviška, morajo seveda gostilničarji temu analogno svoje dosedanje cene regulirati navzgor za ravno toliko, t. j. pri litru 50 ali pri vrčku za 25 par. Občinstvo naj blagovoli to vpoštovati, da se ne bo domnevalo, da je to samovoljno povišanje od strani gostilničarjev.

Novi odbor Mesarske zadruge. Pri rednem letnem občnem zboru Mesarske zadruge dne 28. februarja t. l. so bili z večino glasov izvoljeni, in sicer gg.: Franc Lavtižar kot načelnik, Ivan Anžič kot podnačelnik; kot odborniki gg.: Alojzij Brecljnik, Franc Selan, Ivan Janežič, Franc Anžič, Franc Črnivec in Matevž Krušič; kot namestniki pa gg.: Josip Keber, Anton Bizilj in Franc Rode. Za računsko preglednika sta bila izvoljena gg.: Josip Anžič in Franc Dolničar.

○ Trebljenje jarkov. Mestna občina ljubljanska bo oddajala v nedeljo, dne 7. marca 1926, ob dveh popoldne v šoli na Barju v trebljenje nekatere javne jarko v Karlovškem in Trnovskem predmestju potom zmanjševalne družbe. Interesenti se vabijo, da se napovedane družbe zanesljivo udeležijo.

○ Umrli so v Ljubljani: Vladko Zabukovec, sin zasebnice, 1 mesec. — Anton Znidarič, posestnik, 47 let. — Janez Zupančič, sin posestnika, 6 dni. — Julijana Lukač, dninarica, 27 let. — Marija Pirc, služkinja, 26 let. — Ivan Dragan, žel. sprevodnik v pok., 73 let. — Jožefa Pirš, kolarjeva žena, 44 let. — Stanko Sattler, sin snazilke, 2 dni. — Franc

Fine površnike

za gospode, priporoča trdka

A. KUNC, LJUBLJANA

po zelo zmernih cenah.

Škarf, zasebnik, 71 let. — Franc Adamič, bančni uradnik v pok., 77 let. — Adela Skabrne, veletrgovka in pos., 73 let. — Marija Jevnikar, delavčeva žena, 74 let. — Marija Repar, dninarica, 60 let. — Lovro Kalan, posestnik, 53 let. — Pavla Jakomin, hči cerkovnika, 1 mesec. — Drago Vučnik, žel. uradnik, 50 let. — Franc Mencej, sin železničarja, tri mesece. — Matevž Krassnig, tov. uslužbenec 67 let.

○ Restavracija Bellevue toči vsled razprodaje izborna vina po izredno znižanih cenah. Glej tozadevni inserat!

Maribor

□ Rest članov Mohorjeve družbe. Mariborske župnije so že vse prekoračile število lanih naročnikov Mohorjeve družbe. Nekatere so naravnost izdatno zvišale članstvo, tako da bo končni uspeh nedvomno zelo časten. Pozivamo Maribor, da v zadnjih dneh s podvojeno ljubeznijo in požrtvovalnostjo deluje za to veliko našo kulturno ustanovo!

□ Osebnost. Težko je obol el g. Sojč, v Mariboru in izven njega znan kipar. Želimo mu skorajšnjega okrevanja.

□ Starešinski klub ima danes v četrtek, 4. t. m., ob 8 zvečer svoj redni mesečni sestanek v kolodvorski restavraciji. Zaradi važnosti prosimo vse tovariše, da se ga gotovo udeležijo, ne da bi se pošiljala osebna vabila.

□ Komisija, ki preiskuje lokale in restavracije, ima pregledati 116 gostiln in restavracij. Če vzamemo še c. 150 vinotočov, imamo opraviti vseskozi z visokim številom!

□ Duhovniška vest. Dne 7. t. m. podeli lavantinski škof dr. Karlin nižje redove gg. Stalnetu in Canjkarju. V mašnike bosta posvečena 14. t. m.

□ Odbor za spomenik † mons. dr. Medvedu je na svoji prvi seji sklenil poslati vabila vsem bivšim učencem in prijateljem rajnega za prispelke, da se mu poslavi dostojen spomenik. Delo se bo poverilo našemu umetniku g. Sojču. V našem včerajšnjem poročilu o članih odbora smo pomotoma izpustili gosp. svetnika in profesorja na drž. moškem učiteljsku J. neza K. Vreže.

□ Koncert Glasbene Matice. Ker so bile vstopnice za včerajšnji koncert že v torek razprodane, se »Letni časi« ponovijo, v soboto ob 8. uri zvečer. V nedeljo izvajata Mariborska Matice isti koncert v Celju. Začetek ob pol 5 popoldan.

□ Nadaljni program Ljudske univerze. V petek, dne 5. t. m. bo v izpolnitev serije o francoski kulturi predaval g. prof. Gruntar o Franciji. Orisal bo zemljepisne in narodopisne razmere v Franciji na podlagi številnih skoptičnih slik, ki kažejo med drugim razen Pariza in Versaillesa Riviero in razna pokrajinska mesta. — V nedeljo, dne 7. marca ob 16 (4) bo v kazinski dvorani drugi otroški večer »Ljudske univerze«. Sodelovala bo gospa Vanda Gorčeva iz Ljubljane, ki je že na glasu kot dobra pripovedovalka otroških pravljic. Razen pripovedovanja pravljic so na programu nekatere otroškemu obzoru primerne glasbene točke, ki jih izvajata na harfi naš priznani harfinist g. Lukež. Prireditelj bo prekosila vse dosedanje mladinske večere v Mariboru. — V ponedeljek, dne 8. marca pa bo predaval predsednik »Ljudske univerze« v. inž. J. Kuvkovec o J. J. Rousseauju.

»Tukaj v Gospodu počivajo preč. g. Franc Treiber, rojeni 28. 1. 1809 v Bačah, v mašnika posvečeni 4. avgusta 1833, fajmošter v St. Jakobu od 28. oktobra 1846, do svoje smrti 24. oktobra 1878. Spominjajte se svojih dušnih pastirjev, ki so vam oznanjevali božjo besedo. Postavili farani.«

Blagi pevec vsled svoje radodarnosti in gostoljubnosti ni zapustil nobenega premoženja. Takratni konservativni časnik v Celovcu je priobčil nekrolog, v katerem je bilo med drugim čitati: »Er starb arm wie eine Kirchenmaus.«

In vendar je zapustil bogastvo, ki je vredno več kakor zlato in srebro, zapustil je srčne pesmi in srečen dedič je slovenski narod, ki jih je sprejel takoj kot narodne.

Župnik Treiber je imel razen bratov Matevža, ki je bil na domačiji in Janeza, p. d. Ciprijana v St. Jakobu v Rožu, kjer še živi njegova hči Ivana, omož. Izop, še dve sestri, Urško in Konstanco, ki je vodila gospodinjstvo in umrla v St. Jakobu 25. junija 1876 v starosti 64 let.

Pri tej priliki omenim, da je bil naslednik župnika Treiberja Franc Barborič iz Dolenskega. Ko je ta stopil v pokoj, je kupil v Ljubljani na Bregu hišo, v kateri je izvrševala njegova sestra gostilniško obrt. On sam je stanoval tudi v tej hiši, vsled česar je dobila ta obče znana gostilna ime »pri fajmoštru«, ki ga nosi še dandanes.

To je kratek životopis slavnega pevca.

II.

Franc Treiber je v istini postal nepozaben po svojih pesmih, ki so tako prisrčne in ljube, da si jih je kmalu osvojil cel okraj in jih dandanes prepeva kot obče znane narodne pesmi.

Čuditi se pač ni, da je bil naš Franček vse se narave in imel v sebi pevsko žilo. Svoja mlada leta je preživel pod visoko Jeko ob divno lepem baškem jezeru z edino lepim otokom. Kdor je stal kdaj na hribčku nad vasjo Bače pri mični cerkvi Sv. Jurija, nikdar ne bo pozabil ta biser slovenske koroške dežele.

Veseli ljudje prebivajo tam, ki kaj radi prepevajo. Njih glasovi so mehki, ubrani, teko nežni, da ti sežejo do dna srca; kdor je slišal kdaj to petje, ga ne pozabi nikdar.

Ljudje tega okraja kažejo neko posebno naravno veselje in srčno milino, katero razume le tisti, ki pozna dušo koroškega Slovenca.

Franc Treiber je imel kakor sem že omenil, pevsko žilo v sebi. Poleg tega je imel še dar, da je bil dober pevec, imel je lep tenor, in je svojim pesmim dal tudi svoj napev, tako da je bil v polnem pomenu besede narodni pevec.

Znamenit je postal po svoji pesmi:

Tam za gmajnico

Tam čez jizaro,

ki ima pet kritic. (Glej pesmarico: Prepevajte »Bogeljubeve« knjižnice 4. zvezek.

To pesem je zložil Treiber gotovo ob času,

ko je bil že župnik v St. Jakobu. Nato kažejo že zčetne kitice, kar se strinja tudi s krajevno lego, kajti če se gre od St. Jakoba proti Bačam, se pride najprej v gozd, kar označuje koroški Slovenec z besedo »gmajna«, potem je jezero in onkraj je šele pesnikova rojstna hiša. Sedaj navadno besedilo: »Gor čez jizaro, gor čez gmajnico«, tedaj ni pravilno. Tudi zadnja vrsta prve kitice se ima pravilno glasil:

»In prepevali — haji, haja.

Iz kitice:

Hiša očina, luba mamica,

Oh, ko b' najdov še kdej oba,

Al ne najdem več mojih starejšov

Ja le koj otužno grem domov.

jasno sledi, da je zložil Treiber to pesem kmalu po smrti svojih starišev. Oče in mati sta umrla oba leta 1855., in sicer prvi 11. novembra, mati pa 20. aprila.

Župnik Treiber je rad obiskoval stariše, posebno kadar je bilo cerkvojanje — žegnaje — v Bačah. Tudi po smrti starišev je še hodil v dve uri oddaljeno rojstno vas in obiskoval svoj nekdanji dom, kjer je bil njegov brat Matevž gospodar.

Ko se je nekoč vračal proti St. Jakobu, je obstal na hribčku Videl je od daleč čez jezero priljubljen dom, kjer ni več njegovih starišev. V tem duševnem razpoloženju je zložil to pesem. V teh besedah se kaj lepo zrcali vsa ljubezen, ki jo je čutil pesnik do svoje rojstne grude in to kaže pravega Ko-

rošča, kateremu je ljubezen do domovine tako globoko ukoreninjena, da mu nobena sila ne more zatreti tega čuta.

To pesem in dalje navedeno: »Bratec moj, ti predragi«, je župnik Treiber najrajši pel; kakor hitro je imel zbrane sposobne pevce, je začel te pesmi. Dal je vsakemu svoj glas, nato so poskusili peti, seve, vsakokrat tudi niso zadeli; tedaj se je pesnik razburil, ker to ni odgovarjalo njegovemu tankemu posluhu. Imel je zato stalni izraz: »Beštija, kni prav, še enbart.« In ponovili so pesem in tedaj so jo vsi zadeli.

Tako je pevec sam učil v St. Jakobu pevce peti njegove lastne pesmi, postale so kmalu priljubljene in razširjene po Rožu gori do Zilске in doli do Podjunske doline.

Po preobratu se je razširila ta pesem kmalu po vsej Sloveniji, peli so jo pred našim presvittim vladarjem in solza je rosila njegovo oko.

Pomen vsebine te večno lepe pesmi se je prenesel na usodo koroških Slovencev, posebno pa po nesrečnem izidu glasovanja; tista tiha bol, ki je napolnjevala nekdanj pesnikovo srce, je legla na dušo koroških Slovencev in čuti jo tudi vsa Slovenija.

Zato si je pridobil pesnik Treiber že samo s to pesmijo nesmrtno slavo in lahko reče s pesnikom Horacijem:

Exegi monumentum aere perennius.

Prihodnjč še o nekaterih drugih njegovih pesmih.

(Dalič.)

kim trdim predmetom po glavi, vsled česar je po-
bila želnica in se udrla temenica: udarjeni je vsled
tega padel v nezavest ter bil najbrže v nezaves-
nem stanju vržen v vodo.

Po storilcu ni bilo treba dolgo poizvedovati.
Ljudski glas je dejanja osumil takoj obdolženca,
ki je v celi okolici znan kot delomržen in tuji
lastnini nevaren človek, ki je bil radi raznovrstnih
deliktov že desetkrat kaznovan, še večkrat pa v
preiskavi radi težkih zločinov, iz katerih se je le
vselej svoje izvanredne prekanjenosti in zvijačno-
sti izkopal.

Po navedbah prič je prišel Jože Vodopivec dne
4. maja 1925 ponoči nepričakovano domov iz Se-
miča, kjer je bil kot zidarski vajenec zaposlen pri
Angelu Batteliniju. Od 5. do 13. maja se je Jože
Vodopivec brez posla potikal po domači vasi in
popival po gostilnah; 13. maja zvečer pa je prišel
k materi in jo prosil za 30.000 K, češ da gre v
Ameriko. Ko mu je mati odvrnila, da nima denarja,
jo je prosil, naj mu da vsaj 800 K, ker ne
gre sam, ampak Martin Dežman, Alojzij Kostrevec
in še neki Račan (iz Rake), ki bodo, če ne bi sam
imel denarja, zanj založili. Prestrašena mati je
zid začela jokati, sin pa jo je prosil, naj bo tiho,
da je no bi slišal Dežman, ki mu je strogo naročil,
da ne sme o nameravanem potovanju v Ameriko
ničesar vedeti ter trdil, da tudi sam svoji ženi ne
bo ničesar pravil. Na materino pripombo, da ne
bodo daleč prišli, ker jih bodo orožniki že v Kro-
novem na cesti prijeli, je odvrnil Jože Vodopivec,
da ne bodo šli po cesti, marveč skorzi Dobovo po
gozdu ter se sešli šele v Novem mestu.

Okrog dveh ponoči je Jože Vodopivec odšel ter
ga od tedaj nihče ni več videl živega.

Martin Dežman je sicer priznal, da je bil
13. maja zvečer v družbi Jožefa Vodopivca, odlo-
čeno pa je zanikal, da bi bil z njim dolenjen za pot
v Ameriko; kritičnega večera se je baje Jože Vo-
dopivec pri njem še poslovil, češ da gre za zasluž-
kom na Francosko ali v Dalmacijo ter mu naročil,
naj izroči neko obleko, ki jo je zanj hranil, Anto-
nu Sinkovcu, kateremu naročilo je Dežman še isti
večer ustregel. Jožefa Vodopivca pa potem, ko sta
se okrog pol 10 zvečer ločila, ni več videl.

Obdolženec zagovarja pa je docela ovrgla iz-
poved priče Antona Sinkovca, iskrenega prijatelja
Jožefa Vodopivca. Temu je namreč Jože Vodopivec
že 4. maja zvečer zaupal, da gre z Martinom Dež-
manom, Alojzijem Kostrevcem in nekim Račanom
v Ameriko ter mu zabil, da tega ne sme nikomur
povedati, ker je tako naročil Martin Dežman. Ne-
kaj dni potem sta se Vodopivec in Sinkovec dome-
nili, da prepusti prvi Sinkovcu za poravnavo ne-
kega dolga svojo pri Dežmanu spravljeno obleko,
h kateri ima Sinkovec doplačati še 2800 K. De-
jansko je Sinkovec dne 13. maja zvečer od Dež-
mana prevzel obleko in prijatelju Vodopivcu izpla-
čal navedeni znesek.

Priča Alojzij Kostrevec je izpovedal, da ga je
Martin Dežman spomladi 1925 nagovarjal, naj bi
šel z njim na Francosko ter vzel s seboj 50.000 K,
kar pa bi moral ostati povsem tajno.

Iz vsega tega se vidi, da je hotel Dežman
potom ropa priti do denarja in da je samo zato
pregovoril Vodopivca, da naj bi šel v Ameriko,
ker je pričakoval, da si bo Vodopivec za tako
dolgo pot preskrbel primerno visok znesek denarja.

Koliko denarja je imel Jože Vodopivec usod-
no noč dejansko s seboj, ni točno dognano, ven-
dar se da iz izpovedi prič sklepati, da je imel
vsega skupaj najmanj 3600 K. Po aretaciji se je
pri obdolžencu našla Vodopivčeva ovrtnica in
nogavica.

Truplo umorjenega Jožefa Vodopivca bi se
bilo našlo nedvomno že mnogo prej, ker so okoli-
ščani že davno pred odkritjem opazili, da prihaja
iz »Jezera velik smrad po gnilem mesu. Ker je
pa bila gladina jezera pokrita z dračjem in sla-
mo, ni trupla nihče opazil. Kakor se je kasneje
ugotovilo, je prinašal to dračje in slamo storilec
in ga raztresal po površini vode.

Izid porotne razprave objavimo jutri.

MARIBORSKA POROTA.

Dne 3. marca 1926.

Smrtna obsodba.

Jožef Gmajner, rojen 9. marca 1890 v Str-
gojnci pri Ptuj, pristojen v Sikole, okraj Ptuj,
r.-k., oženjen, posestnik v Leskovcu št. 9, že ka-
zanovan. Državno pravdnstvo ga je tožilo, da je
18. decembra 1925 v Leskovcu davil svojo tačo
Marijo Petek v namenu jo umrtiti, in vsled
davljenja tudi umrla, da je tedaj umoril svojo ta-
čo. — Marija Petkova je leta 1908. izročila svoje
posestvo hčeri Ivani ter si izgovorila prevžitek.
Leta 1919. se je Ivana poročila z obdolžencem in
mu dala soproset. Zet se pa s tačo ni razumel.
Prepri, tožbe so bile na dnevnem redu in po cele
mesece niso govorili med seboj. Marija Petek je
slutila, da bo prišlo do najhujšega. 13. decembra
je sicer stara, a še vedno krepka Marija Petek
nedadoma bila mrtva. Hčer Ivana jo je našla obče-
no v postelji. Sosedje so pa opazili takoj, da ima
umrla na obeh straneh obraza odrtnine, enako je
bila poškodovana spodnja čeljust. Našle so se tudi
kapljice krvi, ki so vodile od mize do postelje.
Gmajner je pa znal razpršiti sum in Petkova je
bila pokopana kakor da je umrla naravne smrti.
Orožnikom je prišla na ušesa govorica, da je
Gmajner umoril svojo tačo in začela se je pre-
iskava. Petkova je bila izkopana in raztelesena.
Dognalo se je, da je umrla nasilne smrti vsled za-
dušenja. Zlomljenih je imela 8 reber, kar je ka-
zalo, da je Gmajner klečal na njej in jo davil. Ob-
dolženi Gmajner je v preiskavi priznal, da je živel
v preprih s pokojno, zanika pa sploh vsako kriv-
do in pravi, da je tača najbrže tako nesrečno pa-
dla, da si je zlomila rebra, se drugod poškodovala
in vsled tega umrla. Dokazov za to seveda ni bilo
nobenih.

Tudi pri današnji porotni razpravi je Gmaj-
ner vztrajal pri svojem zagovoru. Odločno je zani-
kal vsako nasilje napram pokojni. Priznal je, da
so se med seboj prepirali, vendar v sovražstvu niso
živeli. Zena obtožena, pi jo radi protiviljenja drž.
pravdnika niso zaprilegli, je izpovedala, da ne
more verjeti, da bi njen mož izvršil kako nasilje
nad tačo. Ostale priče so bile v bistvu zaslišane
o družinskih razmerah in o tem, kako znake je
imela pokojna ob smrti na obrazu. Na podlagi iz-
vedenjskega izvida se je ugotovilo, da je imela
pokojna zlomljenih 8 reber. Vendar pa ptujski iz-
vedenci niso dali preciznega mnenja, da je pokoj-
na umrla nasilne smrti, dočim so mariborski iz-
vedenci to pri razpravi odločno potrdili. Zagovornik
je vsled tega predlagal, da se prihavi mnenje
medicinske fakultete v Ljubljani, kar je pa sodni
dvor odklonil.

Porotniki so vprašanje na umor potrdili z 8
proti 4 glasovom, nakar je bil Gmajner obsojen
na smrt na vešalih. Zagovornik je prijavil ničnost.

Goljufija.

Friderik Figlmüller, roj. 30. sept. 1895 v Ci-
mehovcu, pristojen v okraj Brežice, r.-k., oženjen,
trgovca. Državni pravdnik ga toži, da je pod na-
pelnim imenom Josef Gregl in pod zvito pretezo
plačala voljnega in množnega trgovca spravil v
zmo to trdiko Gaspari in Faninger v Mariboru ter

ji izvalil v posameznih časovnih razdobjih najraz-
ličnejšega blaga v vrednosti nad 10.000 Din. Figl-
müller je bil od leta 1920. do 1922. trgovec v Du-
brovici okraj Kraljevec, od leta 1923. pa do 1924.
pa v Prigorju. Prišel pa je v konkurz. V najem je
vzel neko posestvo v Zepeleu pri Brežicah. Delo
mu ni dšalo in začel je naročevati blago pod raz-
ličnimi imeni in je leta 1925. bil v Celju dvakrat
obsojen. Ogoljufal je Petra Kozino, Edmunda Koc-
beka v Kranju, zdaj pa še Faningerja v Mariboru.
Pod imenom Josip Gregl, trgovec v Vidmu pri
Krškem, je izvalil od te trdke različnega blaga.
Denarja seveda ni bilo od nikoder, nakar je Fa-
ninger poslal svojega nastavljenca v Videm, da iz-
sledi trgovca Gregla, kar se mu je posrečilo v
osebi Friderika Figlmüllerja. Prizna dejanje, da
je namreč rabil napačno ime Gregl, ker mu na
pravo ime ni nikdo več zaupal. Pravi pa, da je
imel namen to vsoto odslužiti kot trgovski pomoč-
nik pri Faningerju.

Pri razpravi je Figlmüller svoje dejanje
gladko priznal. Porotniki so vprašanje na goljufijo
soglasno potrdili, nakar je bil Figlmüller obsojen
na 18 mesecev težke ječe.

CELJSKA POROTA.

Dne 3. marca 1926.

Roparski napad.

Prvi je danes stal pred porotnim sodiščem v
Celju Ignacij Hribar, ki je dne 1. februarja t. l.
poskušal oropati v Retju pri Trbovljah Franca
Pirnik, mu grozil z nožem in ga dejansko tudi s
pestjo udaril po nosu, da se mu je vtila kri. Ob-
dolženec je predmetnega dne popival z zidarjem
Malsom Rihtarjem v več gostilnah, nato sta odšla
z imenovanim ob 6. uri zvečer na svoj dom v Ret-
ju. Kmalu se je pa obdolženec spet podal iz hiše
in ga je isti večer še precej pozno srečal Franc
Pirnik, kateremu se je obdolženec pridružil. Med
potjo je Hribar vprašal Pirnika, ako ima dovolj
denarja seboj. Pirnik mu je pokazal denarnico, v
kateri se je nahajalo 250 Din. Ko je Pirnik denar-
nico spet utaknil v svoj žep, je obdolženec nepri-
čakovano udaril ga s pestjo po nosu in zakričal:
»Denar sem, ali pa smrt!« Pirniku se je pri tem
posrečilo poizniti obdolženca na tla, nakar je pa
obdolženec takoj zopet vstal, skočil proti Pirniku
in začel spet kričati: »Boš dal sem denar!« Pirnik
se je vendar izmuznil iz njegovih rok in je odšel
v barako št. 180 v Retju, kjer sta Andrej Virant
in Filip Gabrine rešila ga nasilnega obdolženca.
Obdolženec dejanje v bistvu priznava, zanika pa,
da bi imel nož v rokah. Obdolženec je star šele 18
let, a je kljub temu bil že kaznovan radi posilstva
na 6 tednov ječe. To je žalosten slučaj, kako more
alkohol človeka že v tako nežni mladosti uničiti.

Na podlagi pravdoreka porotnikov je bil Ig-
nacij Hribar obsojen na tri leta težke ječe.

Skrajna surovost.

Jožef Golob stoji danes pred porotnim sodi-
ščem radi zločina težke telesne poškodbe, ki ga je
izvršil na ta način, da je v Jožefa Zbila vrgel več
kamnov v glavo in mu vsled tega polomil leve te-
menice in povzročil krvni izliv v možganske opne
ter poškodoval možgane. Ta poškodba ima glasom
zdravniškega spričevala za posledico trajno oslab-
ljenje govora, vedno bolehanje in trajno nezmož-
nost opravljanja poklice. Dne 25. marca 1925 se je
namreč podal Jožef Zbil s svojimi otroci na bliz-
njo okrajno cesto v Ljubiji z namenom, da se tam
učijo kolesariti. Kmalu nato se je pripeljala iz Mo-
zirja družba rekrutov, ki so hoteli iti na postajo
Rečica ob Savinji. Vozil je Jožef Krznar. Med re-
kruti se je nahajal Jožef Golob. Poleg tega je bilo
na vozu še šest drugih fantov. Ker so bili rekruti
že precej z alkoholom naloženi, je nastal med ko-
lesarji in rekruti nek prepir. Rekruti so ustavili
voz in poskakali z voza. Kar naenkrat je pa gla-
som obtožence Jožef Golob pobral kamen in pri-
čel z njim biti Jožefa Zbila po glavi. Takoj po pr-
vem udarcu je Zbil padel na tla v nezavest in za-
dobil garu je navedene poškodbe. Ker je kmalu nato
moral oditi Jožef Golob k vojakom, se preiskava ni
mogla razviti tako natančno, da bi bila zadeva še
prej rešena. Vsled tega je državno pravdnstvo ča-
kalo na povratek Jožefa Goloba. Na podano izjavo
različnih prisotnih prič, v prvi vrsti domačinov
Jožefa Zbila, je preiskovalni sodnik dognal, da
mora biti storilec le Jožef Golob, ki stoji danes
radi omenjenega delikta pred porotniki. Jožef
Zbil se sicer zagovarja, da je bil tedaj zelo pijan
in da se radi tega ne spominja na dogodek, le to-
liko ve, da se je voz ustavil, da je stopil on z voza
in pravi, da ni pri tem prizadejal zasebnemu ude-
ležencu nikake poškodbe. To izpoved pa izpodbija
jo posebne priče Marija, Jožef in Slavko Zbil ter
Franc Reberčnik, ki je ob isti priliki kolesaril po
predmetni cesti. Vse te priče so z gotovostjo po-
trdile identiteto poškodovalca v osebi Jožefa Go-
loba.

Jožef Golob je bil obsojen na 10 mesecev
težke ječe in mora povrniti zasebnemu udeležencu
15.000 Din.

Katoliški svet

IMPOZANTNA MANIFESTACIJA KATO- LISKE MISLI.

V Landerneace na Francoskem se je pre-
teklo nedeljo vršilo veliko katoliško zborova-
nje. Kljub neprijaznim odredbam s strani jav-
nih oblasti, ki so prepovedale občini dovoliti
za zborovanje občinski prostor, kot in bilo v
načrtu za zborovanje določeno, kljub temu, da
je prefekt finistarski prepovedal hoditi k zbor-
ovanjem v gručah, se je zbrala v mestu ve-
likanska množica ljudi iz vseh bretonskih pre-
delov, da javno izrazi svojo ogorčenost nad
strankarskim postopanjem oblasti nasproti ka-
tolikom, katerim hočejo odvzeti prav vsak
vpliv na vzgojo lastnih otrok in hočejo šolo
reklamirati za absolutno domeno framaso-
nskih ateistov. Cenijo, da je znašala celotna
udeležba preko 100.000 vernikov, pa vendar
ni imela policija nobenega opravka, čeravno
je dala oblast za varstvo reda in v poročilo
sovražnih odredb poklicati veliko oborože-
no silo.

Marsikako krepko besedo je povedal ob
tej priliki general Castelnau in drugi govor-
niki, a telegram, ki ga je poslal bretonski me-
tropolit kardinal Charost, je vreden, da se
objavi dobesedno: »Iskreno pozdravljam in
velikodušno blagoslovim z vami združen va-
še veličastno zborovanje. Prav to, da se so-
vražniki tako besno protijo, posebno glasno
priča o njegovi moččnosti. Zborovanja so
nam močan ščit naših verskih pravic; z njimi
bomo odbili vse napade; so nam sila, katera,
če je dobro organizirana in disciplinirana, na-
šo moč podesetori, in oni, ki se ne boje pra-

vice, se bodo kmalu ustrašili te sile. Zboro-
vanja so mogočen dokaz, da ima Cerkev še
množico za seboj, da ji je ta neomajno vdana.
In tudi Francija, ki danes pred njo tako tre-
peče, bo spoznala, da bo v tej množici našla
svojo najtrdnjšo in najiskrenejšo domovinsko
ljubezen.«

Posebno navdušeno je zborovanje spreje-
lo pozdrave iz Alzacije, ki bije za svoje ver-
ske pravice še bolj oster boj kot ostala
Francija.

NAPREDOVANJE KATOLICIZMA NA POR- TUGALSKEM.

V zadnjih povojnih letih je katoliško živ-
ljenje in mišljenje na Portugalskem zavzelo
velik razmah. Leta 1911. je prorokoval Alfonz
Costa: »Še dve generaciji in katolicizem na
Portugalskem bo strt.« Resnica pa je prav na-
sprotna.

Španski list »Razon y Fe« piše: »Vsa Ev-
ropa je danes priča verskega prerojenja na-
rodov. Toda v nobeni deželi ni to gibanje ta-
ko živahno kakor na Portugalskem. Danes se
je mnogo spremenilo v tej klasični deželi ra-
dikalnega liberalizma.«

Veliki pesnik Guerra Junqueiro, ki je
pisal članke, polne sovražstva do katolicizma,
se je vrnil v naročje cerkve. Mnogo znanstve-
nikov in literatov, zlasti univerzitetnih pro-
fesorjev, je sledilo njegovemu zgledu.

Na šolskem polju se je po zaslugi zaved-
nih katoličanov ustanovilo mnogo privatnih
katoliških šol in prav zdaj se dela načrt za
katoliško univerzo. Lahko rečemo, da je era
protiverskega liberalizma na Portugalskem za
vedno minila, da je ljudstvo, zapeljano po la-
žeh in praznih obljubah brezvestnih protiver-
skih agitatorjev, spoznalo svojo zmožo in se
vrača nazaj k materi — katoliški cerkvi.

Misijoni v Afriki. Danes deluje v katoli-
ških misijonih v Afriki 2867 duhovnikov, svet-
nih, redovnih in domačih. Pomaža jim 1690

laičnih bratov in 7011 redovnic. Koncem leta
1923. je bilo v Afriki 6.719.481 katolikov in
2.701.123 katehumenov. Če pomislimo, da je
bilo v Afriki v prvem četrtletju 19. stoletja le
400.000 katolikov, vidimo velikanski napre-
dek Kristusovega kraljestva na zemlji. Vedno
pa je današnja vsota le še tretjina vsega afri-
škega prebivalstva.

Odmev vojske. V Benetkah je blagoslovil
kardinal Lafontaine, beneški patriarh, temelj-
ni kamen za zgradbo veličastne votivne cerk-
ve na otoku Lido, ki so ji obljubili Benečani
l. 1917, ko je bilo mesto ogroženo radi bliž-
nje vojne črte. Slovesnosti so prisostvovali vi-
soki cerkveni in državni zastopniki. Kralja je
zastopal grof d'Aosta. Po navadnih formal-
nostih je duhovnik prebral latinsko pisan zgo-
dovinski dokument, katerega so podpisali na-
vzoči dostojanstveniki in nato zazidali v ka-
men. Poleg tega so vzdicali še košček kamna
od sv. vrta pri sv. Petru v Rimu in kamenček
iz lurske votline. Po slovesnostih so zapeli
Veni Creator.

Za tiste, ki so umrli na svetoletnem ro-
manju, se je vršila slovesna zadušnica 15. fe-
bruarja v cerkvi Marijinega imena na Traja-
novem trgu v Rimu. Bilo je navzočih mnogo
duhovnikov in rimskega ljudstva, enako tudi
centralni odbor za sveto leto.

Duhovski naraščaj v Združenih državah
se je v dveh letih pomnožil za 1549 in je kon-
cem leta 1924. bilo vseh pripravnikov 13.984.
Število semenšč je 170, in sicer 91 malih in
79 pravih duhovskih semenšč. Število profe-
sorjev v njih znaša 1724.

Ana Sarto, sestra papeža Pija X., je že
dalj časa resno bolna. Svoje brata je vedno
spremljala od dneva mašniškega posvečenja
do njegovega vstopa v konklave, v katerem
je bil izvoljen za papeža. Potem se je naselila
v preprostem stanovanju na trgu sv. Petra in
skrbela za reveže tam okoli.

V cerkvi sv. Pavla bodo napravili v mo-
zaiku sliko v spomin na sveto leto 1925.

Po širnem svetu

„Deželni očetje“.

Kakor znano, zahtevajo vsi bivši nemški
vladarji, od razcesarja Viljema do zadnjega
deželnega kneza, njihovi svojci, žlahta in pri-
jateljce od ubogega nemškega naroda ne-
sravno visoko odpravnino. V kampanji, ki se
je vsled tega začela, navajajo nemški demo-
kratični listi razna zgodovinska dejstva, ki ka-
žejo, kako so si nemški knezi nabirali premo-
ženje. Posebno lepo so se izkazali v ameriški
vojni za neodvisnost, ko so prodajali Angle-
žem vojake. Nabirali so jih z zvijačo in s silo;
za padle podložnike (besede »državljan« se-
veda niso poznali) so dobili posebno odškod-
nino in jim je bilo zato tem ljubše, čim več te-
ga blaga je v Ameriki poginilo.

»Hilfe« našteva le na kratko nekaj prime-
rov v številkah. Evo jih:

Vojvoda Karol Viljem Ferdinand Braun-
švajski je prodal Angliji 4300 podložnikov po
51 tolarjev; za vsakega, ki bi v vojski padel
ali sicer umrl, si je izgovoril 30 tolarjev od-
škodnine; trije ranjeni so veljali za enega
mrtvega. Poleg tega je dobil vojvoda še 64.000
kron letne »doklade«.

Deželni grof Friderik II. Hessenski je
prodal 12.000 podložnikov po 30 kron; 772.600
tolarjev letne »doklade«.

Deželni grof Viljem I. Hananski je prodal
en polk po 30 kron za glavo; 30 kron za vsa-
kega mrtvega in 25.000 kron doklade.

Knez Friderik Waldeški je prodal podlož-
nike Nizozemski in Angliji po 30 K; 30 kron
za vsakega mrtvega ali za tri ranjene in 25.000
kron doklade.

Mejni grof Kristijan Friderik Aleksander
Brandenburgsko-Ambaški je prodal Angliji za
dva polka podložnikov.

Vojvoda Karol Evgen Württenberški je
ponudil Angliji 3000 »deželnih otrok«; kupi-
ja se ni izvršila, ker mu Anglija ni zaupala
in mu ni hotela dati predujma.

Vojvoda Friderik Avgust Anhalt-Zerbat-
ski je sklenil z Anglijo pogodbo, da ji dobavi
en polk. Dobava je izostala, ker ni bilo na
razpolago ravno nobene ladje.

Ce v vojski ni padlo dovolj Nemcev, so se
nekateri nemški knezi pritoževali pri genera-
lih, češ da je ogrožena junaška slava Nemcev;
ali pa so kar naravnost povedali, da jim ni
všeč, ker dobe premalo denarja, če se vojaki
ne dajo ubijati. Evo povelja, ki ga je poslal
deželni grof Hessen-Kasselski vrhovnemu po-
veljniku hessenskih čet v Ameriki 8. februar-
ja 1777:

»Baron Hohendorff! V Rimu sem prejel
po svojem povratku Vaše pismo z dne 27. dec.
l. l. Iz njega sem z neizrekljivim zadovolj-
stvom razvidel, kakšen pogum so pokazale
moje čete pri Trentonu, in lahko si mislite mo-
je veselje, ko sem bral, da se je od 1950 He-
sov, ki so bili v bitki, rešilo le 300 mož. Po-
temtakem bi bilo padlo ravno 1650 mož in ne
morem dovolj pripočeti Vaši bistrumnosti,
da pošljete natančen seznam mojim poobla-
ščencem v Londonu. Ta previdnost bo tem bolj
potrebna, ker izkazuje seznam, ki mi ga je po-
slal angl. minister, le 1455 padlih. Na ta način
naj izgubim 160050 goldinarjev! Po računih
lorda zakladnika bi dobil le 483.450 gld. mesto
653.000.

Pač uvidite, da me hočejo pri moji terjat-
vi žaliti z računsko pozreško, in zato se boste

do skrajnosti potrudili, da dokazete, da je
Vaš seznam natančen in njegov napačen.

Angleški dvor ugovarja, da je 100 ranje-
nih, za katere da jim ni treba plačati iste cene,
kot za padle. Spomnite jih na to, da se od 300
Lacedemoncev, ki so branili prelaz pri Ter-
mopilah, niti eden ni vrnil.

Bil bi srečen, če bi mogel to reči o mojih
»rlih Hesih. Recite majorju Mindorfu, da sem
izredno nezadovoljen z njegovim ravnanjem,
ker je svoj bataljon rešil. Saj na celih vojem
pohodu še ni padlo niti deset njegovih ljudi!«

Nemški knezi so takrat prodali Angliji
296.166 podložnikov za 115 milijonov mark.
11.853 Nemcev je padlo. Za ceno njihove krvi
so se knezi obogatili. To je eden izmed »prav-
nih naslovov« za njihovo »zasebno premo-
ženje«. Sicer pa lahko pogledate glede tega za-
nimivega poglavja Weissso svetovno zgodovi-
no: Boj N. Amerike za neodvisnost.

+ Stare Atene. Ameriška »Šola za raz-
iskovanje klasičnih starin«, mogočno podjetje,
ki ga podpira 40 univerz, bo pričela spomladi
veličanska izkopavanja v Atenah. Ozemlje
amerikanske koncesije obsega 15 mestnih če-
rti vzhodno in severno od Akropole s sredi-
ščem na kraju nekdanje Agore trga. Vse hiše
se bodo od meščanov odkupile in podrle. To
bo stalo nad 1 milijon dolarjev. Letni stroški
izkopavanja so preračunani na 50 tisoč dolar-
jev. Arheologi so prepričani, da se nahaja v
globini 8 do 10 m pod sedanjimi Atenami ve-
lika umetniških spomenikov, ki bodo nudili
nepregledno zgodovinsko gradivo. Amerikanci
hočejo spraviti omenjeno ozemlje v prvotno
stanje kakor se je to zgodilo v Italiji s Sveto
Cesto (Via Sacra) in Pompejami.

+ Vse po starem. Februarja t. l. je odko-
rakalo več tisoč brezposelnih v Baku, središču
ruskih petrolej. vrelcev, pred poslopje mest-
nega sovjeta. Šli so v četverostopu in nesli na-
pise »Dajte nam dela!« — »Dajte po funtu
kruha našim nedolžnim ženam in otrokom, do-
kler smo brez posla!« — »Otvorite jedilnice za
brezposelne!« i. t. d. — Kakor nalašč se je
mudila ta dan v Baku skupina inozemskih ka-
pitalistov, ki so se zanimali za ruski petrolej.
Mlica je imela ta dan nalogo, da ne pusti
brezposelnih v mesto, da ne dobijo tuji sla-
bega vtisa o notranjih razmerah v Rusiji. Mi-
lica je s pomočjo konjeniških čet brezposelne
razpršila, več oseb je bilo ranjenih. Vse kakor
v ostali Evropi!

+ Iz Mongolije. V Moskvo je dospela
mongolska vojna delegacija, katera zahteva
od kitajskega poslanika, da bi priznal neodvis-
nost Mongolije. Kitajski poslanik je odgovoril,
da bi morala centralna vlada vprašati parla-
ment, ker tvori Mongolija neločljiv del kitaj-
skega oemlja. Razven tega bi morali poprej
zapustiti sporno ozemlje Rdeči vojni oddelki,
ker sicer ni mogoče ugotoviti razpoloženja pre-
bivalstva. Zaradi tega odklanja kitajska vlada
zaenkrat vsaka pogajanja z Mongolijo. Kakor
se vidi, je Kitajska v tem vprašanju še vedno
trdovratna, dasi Mongolija že od ruske revolu-
cije dalje uživa faktično samostojnost.

+ Bivša nadvojvodinja Margareta, hči Le-
opolda Salvatorja se bo poročila z madjarskim
veleindustrijcem Grbdel, enim izmed največjih
in najsposobnejših madjarskih trgovcev.

Gospodarstvo

Fr. Kolenc:

Elektrifikacija Prekmurja

Na prvi pogled se zdi, da je to vprašanje popolnoma interna zadeva Prekmurja in da vsled tega sploh ni potrebno, da pride pred širši forum vsega slovenskega ljudstva. Priznam, da je vprašanje predvsem lokalnega pomena. Razpravljati pa hočem o njem, in sicer zato, da pride stvar do ušes vseh merodajnih krogov.

Že več mesecev razburja prekmurske duhove — v prvi vrsti Sohočane — vest, da dobi Murska Sobota elektriko. Novi gerent je storil vse korake, da pride ta vest do uresničenja. Začel je pogajanja. Kakor sem posnel iz pisanja »Mürske Krajine«, ta pogajanja niso vodila do uspeha in so bila kar nenadoma prekinjena in odložena na poznejši čas. Družba je stavila Murski Soboti take pogoje, da jih murskosoboški zastopnik nikakor ni mogel sprejeti. Na ta način je vprašanje elektrifikacije Murske Sobotе obstalo, zaspalo pa ni.

Elektriko pa želi imeti ne le Murska Sobota, temveč tudi Dolnja Lendava. O tem priča naša v zadnji številki članek madžarski list »Népujság«. Članek se z vso odločnostjo zavzema za to, da dobi Dolnja Lendava električno razsvetljavo. Nasvetuje, da bi se tok napeljal iz Čakovca, ali pa bi se porabili za pridobivanje toka stroji pogorelega Schwarzwogova mlinca.

Naj omenim še tretje stališče. V prihodnji številki »Novin« bo izšel članek, ki poudarja, da hoče elektriko imeti vse Prekmurje. Gre torej za električno centralo za Prekmurje. Ako bi dobila elektriko le Murska Sobota in njena ožja okolica, je naravno, da bi morala biti centrala v Murski Soboti. Podobno bi bilo, če bi imela elektriko le Dolnja Lendava s svojo okolico. Kako pa stoji stvar, ako naj dobi elektriko vse Prekmurje? Kje naj bo centrala v tem slučaju?

Kdor pozna zemljepisne razmere v Prekmurju, bo brez vsakega pomisleka odgovoril, da pridejo v tem slučaju v prvi vrsti in skoraj izključno vpoštev Beltinci, ker je njihova zemljepisna lega za električno centralo, ki bi dajala strujo, kakor gornjemu tako tudi dolnjemu delu Prekmurja, najbolj ugodna. Ležijo ob glavni cesti, ki veže Doljno Lendavo z Mursko Soboto, oziroma gornje Prekmurje z dolnjim, in sicer tako, da so nekako v sredi ozemlja, ki se razprostira med Doljno Lendavo in Tišino. Za sedež centrale so torej priporočljivi že kot središče teritorija, ki bi bil omrežen z električno žico. To pa ni edini razlog.

Vpoštev se mora vseti tudi okolnost, da so Beltinci v neposredni bližini obdani z venem številnih velikih občin, kar se o Murski Soboti nikakor ne more trditi. Tam ležijo občine — da manjših niti ne omenjam — Odranci, Črenšovci, Turnišče, Dobrovnik, ki so pri vprašanju elektrifikacije Prekmurja v veliki meri zainteresirane. Ako bo centrala v Beltincih, dobijo trujo iz neznatne daljave; Murska Sobota pa je zelo oddaljena od njih in bi bili radi tega izdatki ob priliki napeljave nedogledno večji, kar bi imelo za posledico, da bi se ena ali druga občina pod pritiskom svojega siromaštva odrekla električni razsvetljavi.

Beltinci pa so priporočljivejši tudi radi tega, ker ležijo veliko bližje večjim krajem onstran Mure, kakor sta Ljutomer in Križevci, kakor pa Murska Sobota. Ker se vršijo poga-

janja v smeri, da bi dobila Murska Sobota električno strujo preko Ljutomera, ima vsekakor več smisla, da dobi Murska Sobota preko, oziroma iz Beltincev, ako bi bila tam centrala, tok, ne pa da bi tok napravil nepotrebno daljšo pot do Murske Sobotе in bi šele od tam bil napeljan v Beltince. To je utemeljeno tudi z ekonomičnega stališča. Zakaj je treba tok slabiti po nepotrebnem z daljšo potjo?

Se en razlog je, ki pa je tako tehten, da bi moral biti pravzaprav na prvem mestu. Mnogo se govori, da bi se med Beltinci in Doljno Lendavo vpeljal promet z električno železnico. Ako bi se to uresničilo — in želeži bi bilo, da se posveti vprašanju od merodajne strani čim več pozornosti, ker bi bila vzpostavljena prometa velike važnosti — je ne le priporočljivo, temveč naravnost potrebno, da se ustanovi v Beltincih električna centrala, oziroma izhodišče električnega toka za Prekmurje.

Vprašanje je aktuano. Kar je še več, važno je. Zato naj pri njegovem reševanju ne odločite nikakr krajevna pristranost, kakor se je to žal zgodilo pri vprašanju prekmurske železnice, kar je povzročilo, da nekateri še zdaj glava boli, ker so spreviedeli, da so naredili veliko neumnost, temveč interes vsega Prekmurja. Vprašanje zadeva vse Prekmurje, zato se naj tudi tako reši, da bo rešitev odgovarjala zahtevam vsega Prekmurja.

Živinoreja v ptujskem okraju.

Ker je v ptujskem okraju plemenska živina po pasmah še neopredeljena ter gojijo kmetje živino vseh različnih slabih in dobrih plemen, je ptujski okrajni zastop sklical živinorejsko anketo na dan 25. februarja 1926 v Ptuj v mestno posvetovalnico. Na anketo so bili povabljeni vsi biko-rejci ptujskega okraja, načelniki biko-rejskih žup, občinski predstojniki vseh občin, državne oblasti in okrajni zastop Ormož. Udeležba je bila vsestranska velika, g. veliki župan se je opustil, ker je bil službeno zadržan. Kot prva točka se je obravnavalo poročilo okrajnega zastopa o licencovanju in premovanju v letu 1925 ter o živinorejskem posvetovalstvu istega leta. Tozadevni zapisniki so bili prečitani in odobreni. Dalje je bilo tudi odobreno poročilo okrajnega zastopa o nakupu plemenskih bikov leta 1924 in 1925, iz katerega sledi, da se je s pomočjo državnih in okrajnih nakupnih subvencij nakupilo v teh letih 24 bikov marijedvorske, pomurske in pingavske pasme.

Iz tega poročila je tudi sledilo, da je lansko leto primanjkovalo 75 licencovanih bikov za okraj, ker nekateri občine sploh nimajo sposobnega plemenskega bika, druge občine pa imajo takšne mešanice plemenskih bikov, da bi bilo bolje, ako jih sploh nimajo. Nad 65 zakonitih bikov je plemenilo leta 1925 po okraju, zato tudi ni čuda, ako živina degenerira in niso uspehi vkljub žrtvam države, okraja in posameznikov posebno vidni.

O cepljenju svinj zoper svinjsko rdečico in kugo ter o nakupu cepiva je poročal višji živilozdravnik g. Jan Zavadič. Iz tega poročila je sledilo, da se je leta 1925 izdalo za cepivo okoli 15.000 Din, h kateremu zneku je prispeval okrajni zastop 10.000 Din. Cepilo se je nad 5000 svinj. Ker je bilo cepivo brezplačno, je bila tudi cena cepilne razmeroma nizka. Prasičreji so se privadili običajnemu cepljenju svinj vsako leto tako, da komaj čakajo splošnih razpisov in potem prijavijo številne svinje za cepljenje, ki se vrši po občinah. Poročevalec je grajal, da kmetovalci zamelijo že obolele svinje ter jih skrivajo, mesto da bi živilozdravnik opozorili na bolezen, vsled česar je tudi potem uspeh slabši in to radi tega, ker se pri obolelih svinjah uporabljajo večje in druge količine cepiva.

Poročevalec je želel, da bi se sredstva za nakup cepiva povišala na enkrat višjo vsoto zlasti za cepljenje zoper kugo, ki dela po okraju svinjo-

reji zelo občutno škodo in s tem narodnemu premoženju.

O nakupu merjascev je poročal okrajni zastop, ki je navdal, da se je leta 1924 nakupilo 7 merjascev in leta 1925 tri merjase, dva pa sta nakup prijavila, toda še merjasev nista dobila. V tem pogledu je poudariti, da se svinjorejci velikomalo zanimajo za izmenjavo merjascev, vsled česar se radi sorodstva v krvi razne bolezni veliko bolj širijo in pomnožujejo. Vsako leto bo treba merjasev izmenjati in od drugod nakupiti, da se krvno sorodstvo v svinjoreji prepreči, v to svrhu so tudi določene državne in okrajne nakupne subvencije.

Glavne točke tega velikega posvetovalstva so bile: določitev smernic za nakup plemenskih bikov, glede pasme, nakupnih sredstev in vzrejalništva. O tem je imel glavni referat oblastni referent g. Martin Zupanc. Mestoma zelo živahne debate so se med drugimi udeležili: oba višja živilozdravnika g. Jan Zavadič in Jedlička, vladni komisar okrajnega zastopa g. M. Brenčič, posestniki Simon Toplak, Janez Grahar, I. Kranjc itd.

Ko je šlo za določitev pasme, je g. višji živilozdravnik Jedlička prednašal statistiko o nakupu plemenskih bikov v letih 1892 do 1905. Iz te statistike sledi, da se je nakupovalo največ plemenskih bikov marijedvorske pasme, le proti letu 1905 in dalje, ko je prišla uprava okrajnega zastopa v Ormož, se je pričel nakup pingavskih bikov. Iz nakupa je sklepati, da je bila v ptujskem okraju pred letom 1905 v glavnem doma marijedvorska pasma. To so potrdili tudi starejši živinorejci. Pri glasovanju so se živinorejci brez vsakega pritiska izrekli za marijedvorsko in pomursko pasmo, le občine, ki mejijo na čistokrvni pingavski ormoški okraj ter Spodnje Haloze okoli Zavrča in Barbare, smejo imeti pingavsko pasmo. — Nakupna sredstva naj se povišajo za nakup bikov izven okraja. V okraju samem pa naj kmetovalci, ki imajo dobre blike plemenjake, vzgojujejo plemenski naraščaj, veleposvesta Herberstein, Pongrac in Lippit naj si uredijo vzrejalništvo za obe navedeni pasmi, medtem ko bo veleposvesta štajerske hranilnice v Podlehniku gojilo pingavsko pasmo.

Ako veleposvesta prevzamejo to nalogo vzrejalništva plemenske živine na sebe, tedaj jim je preko maksima prepustiti potrebno zemljišče: travnike in njive — osobito velja to za veleposvesto Herberstein, ki je že vzrejalništvo z 200 glavami goveje živine primerno uredilo, ima sposobne moči ter pripravno upravo, pa tudi potrebna zemljišča. Žalibog se agrarna reforma na to zahteva okraja ni ozirala ter hoče odvzeti temu veleposvestu vsa potrebna zemljišča za vzrejalništvo, proti čemu so vsi okrajni faktorji protestirali, češ, da se pri razdelitvi zemljišča ni oziralo na živinorejo v okraju.

Končno so se izdala določila za licencovanje in premovanje plemenskih bikov za dne 8. in 9. marca 1926, med katerimi je pomembno omeniti, da presoja ocene prirediteljske komisije za desni breg Drave od leve strani in za levi breg Drave od desne strani, da se izogne občini, češ, lastniki prignanih bikov svojo živino sami ocenjujejo in so pristranski. Pri tej opredelitvi licencovalne komisije ostane tudi v bodoče.

Ob priliki licencovanja se vrši nakup in prodaja plemenskih bikov in bikcev domače vzreje ter se je v to svrhu izvolila posebna komisija. Teki domači sejni plemenske živine se sicer sedaj še ne obnašajo, vendar bodo v prihodnje, če ostane pri tej instituciji gotovo mnogo pripomočkov k temu, da se naši kmetovalci močno poprimajo domače vzreje goveje mladine, in da bo treba le za osveženje krvi nakupovati plemenske blike iz drugih okrajev.

Premij je 30 in so zelo visoke, 10 najvišjih je določila mariborska oblast ter se je predsednik zborovanja g. M. Brenčič iskreno zahvalil g. velikemu županu za naklonenost, ki jo izkazuje živinorejem ptujskega okraja.

Skločinice so se znižale tako, da imajo zaračunati lastniki bikov I. in II. premije skločinico 15 Din, vsi drugi pa 10 Din za vsak skok. Le drugi skok, ako se tekom treh tednov ponovi, je brezplačen.

G. višji živilozdravnik Jedlička in okrajni ekonom g. Josip Zupanc sta omenjala perutinstvo ter priporočala, da se naši kmetovalci pričnejo bolj intenzivno baviti s to panogo narodnega gospodarstva, ker je zelo dobičkanosna. — Vredno je omeniti, da se je iz ptujskega okraja v letu 1925 izvozilo 90.000 kg zaklane perutnine in nad 50 vagonov jaje, kar predstavlja ogromno narodno premoženje in dohodek iz perutinstva. G. Martin Zupanc je navajal in priporočal nakup in razširjenje perutinstva štajerskega plemena, ki je zelo plodovito in daje mnogo jaje in okusno meso, za katero je mnogo povpraševanja in dovolj kupecv. —

Mariborska oblast hoče podpirati to zelo plodovno panogo narodnega gospodarstva in oddaja v ta namen, da se štajerska kokoš čimbolj razširi, jaje in peteline. Okrajni zastop tudi podpre to akcijo z denarnimi sredstvi.

S tem je bil dnevni red izčrpan in posvetovalje, ki je trajalo ob zelo dobri udeležbi nad tri ure, končano. — Sklepi te ankete bodo veljavni za bodoči razvoj živinoreje in perutinstva. Živinorejci in kmetovalci naj jih uvažujejo, oblasti in gospodarske korporacije pa se prosijo, da jih uveljavljajo in izvajajo brez vsakega popusta ter podpirajo uvedeno akcijo z denarnimi sredstvi in posušnimi predavanji.

VI. Ljubljanski vzorčni mednarodni velesejem od 26. junija do 5. julija 1926. Ministrstvo za trgovino in industrijo je s svojim odlokom Pr. Br. 153 od 22. febr. 1926 priznalo, da uživajo predmeti industrijske svojine, razstavljeni na tem velesejmu, pravo prvenstva, predvideno v paragrafi 90., 107. in 113. zakona o industrijski svojini in v paragrafi 95. do 99. naredba od 17. nov. 1920. Dalje je to ministrstvo priznalo letošnji velesejski prireditvi popolni značaj čiste gospodarske razstave. —

Sejem za kožuhovino v Ljubljani. II. Letošnji sejem za kožuhovino se vrši dne 19. marca na ljubljanskem velesejmu. Vrši se po istem sistemu kot zadnjič, namreč kožuhovina se bo prodajala v večjih partijah dražbenim potom in jo dobi najvišji ponudnik.

Kože sprejema sejski urad do 16. marca. Po tem terminu se ne sprejema nič več, tudi če se pošlje po pošti ali železnici. Opozarjajo se vsi prodajalci, da je detajlna kupčija na velesejskem prostoru strogo prepovedana, ter sprejema kože v prodajo samo sejski urad. Vsaka koža, oziroma partija naj se opremi s kartonsko tablico, na kateri naj bo naveden naslov pošiljatelja.

Vse posestnike kož divjih živali vsake vrste pozivamo, da takoj odpošljejo svoje blago, da se ga zamore pravočasno in točno sortirati. Vse informacije daje Velesejski urad, oddelek »Divja koža«.

Položaj na mednarodnem žitnem trgu. Na prekomorskih tržiščih je nastopilo ponovno padanje cen. — Argentina si prizadeva čim preje realizirati izvoz svojega žita. V tem pravcu je zadnji teden podvojila svoj izvoz, tako da je izvozila 80.000 ton žita, med tem ko je teden preje izvozila samo 40.000 ton. Laplatska pšenica se je tudi kvalitativno popravila, ker so izvozniki zvišali svoje oferte.

Iz Avstralije prihajajo vesti, da se izvažajo od tam dan na dan večje količine pšenice v vzhodno Azijo, predvsem pa na Japonsko. In sicer radi tega, ker namerava Japonska od 1. aprila dalje uvesti uvozno carino na pšenico, da tako dvigne konsum domačega riža, ki je v zadnjem času znatno padel. Indija je že vse svoje žito izvozila in je sedaj pričela celo uvažati pšenico iz Avstralije. V Kanadi in v Združenih državah so se zaloge žita precej zmanjšale.

Ugodni rezultati argentinske koruzne žetve so tudi v ugodnem smislu vplivali na trgovino s pšenico. Na evropskih tržiščih je promet oslabil vsled nejasnega položaja svetovnega žitnega trga. Nemčija ni le nič znižala cen svoji pšenici, ampak je celo pri teh cenah izvozila znatne količine v Italijo. — V mlinski industriji pa se je položaj po celi Evropi poslabšal. Mnogi mlinci so ustavili delo popolnoma, mnogi le deloma in veliko delavcev je brez zaslužka. Položaj na naših, kakor tudi ogrskih in avstrijskih tržiščih je ravno tak.

Stanje Narodne banke dne 22. februarja t. l. A k t i v a : kovinska podlaga (v milijonih) 436,7 (+ 8,9 v primeri s stanjem dne 15. dec.),

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Pristavil je ježno, kakor da ga je sram, da je za trenotek pokazal slabost:

— Ne, in tisočkrat ne! Ne morem, pa me dajte obesiti, če hočete!

— Obesiti! je kričnil Glenarvan, ki ga je jeza premagala. Nato se je zopet dobil v oblast. Odgovoril je čolnarju dostojanstveno:

— Ayrton, tukaj ni ne sodnikov, ne rabljev. Pri prvem postanku vas izročimo angleškimi oblastem.

— In drugega ne zahtevam! je odgovoril nekdanji čolnar.

Nato se je z mirnimi koraki oddaljil v kabino, ki je bila njegova ječa. K durmi so mu postavili za stražo dva mornarja, ki naj pazita na vsako najmanjšo kretnjo. Priče tega mučnega prizora so obupane in ozlovoljene odšle k počitku.

Ker se Glenarvanu ni posrečilo ukloniti trmačega Ayrtona, ni vedel, kaj naj začne. Jasno je bilo, da bo najboljša izpeljava načrt, ki so ga bili zasnovali v Edenu, in se vrniti v Evropo. Saj bi pozneje lahko začeli znova, kar se jim je to pot izšlo. Zdelo se je, da je sled Britanije končnoveljavno izgubljena. Za listino niso mogli najti nobene nove razlage več. Na sedemindesetem vzporedniku ni bilo nobene dežele več. Duncanu ni preostalo drugega, kakor da se vrne.

Glenarvan je vprašal za svet vse tovariše po vrsti. Posebno dolgo je razpravljalo o povratku z Johnom Manglesom. John si je ogledal skladišča, Zaloge premoga bi mogla zadostovati najdalje za dva tedna. Treba je bilo torej misliti, kako bi se pri prvem postanku založili s potrebnim kurivom.

John je predlagal Glenarvanu, naj naravnajo smer ladje proti zalivu Talcahuano v Južni Ameriki, kjer se je bil Duncan že preskrbel z vsem potrebnim,

predno se je podal na pot okrog sveta. Na poti bi ne bilo nobenih ovinkov, ker bi jadrali neprestano po sedemindesetem vzporedniku. Ko bo jahta preskrbljena z vsem potrebnim, bo objadrala na jugu rtič Horn in se vrnila po Atlantskem oceanu na Skotsko.

Glenarvan je sprejel Johnov predlog in ukazal strojniku, naj ojači tlak. Pol ure pozneje je Duncan že drsel po Tihem morju, ki je bilo to pot vredno svojega imena, v smeri proti Južni Ameriki. Ob šestih zvečer so zadnji vrhovi Nove Zelandije zatonili v meglicah na obzorju.

Tako so se torej vračali domov. Kako žalosten je bil ta povratek za pogumne iskalce, ko niso imeli v svoji sredi otetega kapitana Grant! Kako vesel, navdušeni so bili popotniki in posadka pri odhodu, sedaj pa, ko so bili na poti v domovino, je izginila prejšnja razigranost, izumrl smeh. Celo od vrlih mornarjev ni bilo niti enega, ki bi se radoval, da zopet zagleda ljubo domačijo. Kako radi bi še dolgo tavali, se podajali v nevarnosti, da bi le našli ubogega kapitana!

Zato je po vihnem pozdravu, ki je sprejel Glenarvana in ostale ubežnike, kmalu prišla potrtost. Popotniki niso skoro nič več občevali med seboj. Kje so bili sedaj tisti razgovori, ki so jim vedno in vedno krajšali čas. Vsakdo je iskal samote in ždel v svoji kabini. Le redko se je kdo prikazal na krovu.

Celo tisti, ki je na krovu vedno prednjačil v veselju ali žalosti, celo Paganel, ki bi mogel pričarati novo upanje, je postal otočen in redkobeseden. Komaj če so se vedeli, da je na ladji. Njegova po naravi dana zgovornost, njegova francoska živahnost sta se spremenili v molčečnost in potrtost. Zdelo se je celo, da je zemljepisec še bolj potrt kakor ostali. Če je Glenarvan preudarjal, kako bi začel iskati od kraja, je Paganel odkimaval kakor človek, ki nima nobene upanja več in ki si je že ustvaril svoje mnenje o usodi ponorečencev z Britanije. Videti je bilo, da jih ima za izgubljene, izgubljene za vselej.

In vendar je bil na krovu človek, ki bi mogel reči zadnjo besedo o tej nesreči. Toda ta je molčal. Nobenega dvoma ni bilo več, da je podli Ayrton vedel, če že ne, kje in v kakšnem stanju je kapitan Grant sedaj, pa vsaj, kje se je bila pripetila nesreča. Toda jasno je bilo, da bi bil kapitan Grant, če bi ga našli, zanj zelo neprijetna priča. Zato je tako trdovratno molčal. Razumljivo je, da je jeza vseh na krovu, posebno pa mornarjev, čimdalje bolj naraščala. Mornarji so ga hoteli že večkrat izplačati, pa so nalezeli na odločen odpor pri Glenarvanu.

Lord je od časa do časa znova poskušal, ali bi ga ne mogel pripraviti, da spregovori. A obljube in grožnje, vse je bilo zaman. Ayrtonova trdovratnost je šla tako daleč in je bila tako malo razumljiva, da je major že jel misliti, kaj, če čolnar ne ve ničesar o kapitanu Grantu. Sicer pa je bil istega mnenja tudi zemljepisec, ker mu je ta stvar samo potrjevala njegovo mnenje, kar zadeva usodo kapitana Granta.

Toda, če Ayrton v resnici ni vedel ničesar, zakaj pa ni tega povedal odkrito? Saj mu tega ne bi smeli šteti v zlo. Njegov molk je samo oviral plemenite ljudi, da si niso mogli zamisliti drugega načrta. Ali so mogli iz srečanja z Ayrtonom sklepati, da je Harry Grant tudi v Avstraliji? Na vsak način je bilo treba pripraviti Ayrtona do tega, da spregovori.

Ko je lady Helena spreviedla, da se soproj zama trudi, ga je poprosila, če sme tudi ona poskusiti, ali bi ne mogla ukloniti trdovratnega čolnarja. Kjer je spodletelo moškemu, bo mogoče uspela žena s svojo ljubeznivostjo. Ali ni to večna zgodba o viharju, ki ni mogel pripraviti popotnika tako daleč, da bi slekel plašč, dočim se je isto posrečilo toplemu solnčnemu žarku? Glenarvan je poznal umnost svoje mlade žene, zato ji je rad dal proset roke.

Tistega dne — bilo je 5. marca — so pripeljali Ayrtona v sobico gospe Helene. Pri pogovoru je moral biti tudi gospodična Marija, zakaj vpliv mladega dekleta bi mogel biti odločilen, in lady Helena ni mislila opustiti ničesar, kar bi ji pripomoglo k uspehu.

Priporočamo »Cirtlove knjižnice« v Mariboru: 8. zvezek: Orzy Dušica Roman. L. del. 16 Din. 9. zvezek: Conan Doyle: V libijski puščavi. Roman. 12 Din. 10. zvezek: Bernetti: Živ pokopan. Povest. 8 Din. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialista (Od socialističnega duhovnika). 16 Din. 12. zvezek: E. Lehnik: Sumi, čumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 Din. 13. zvezek: Ljubša: Slovenske gorice. 7 Din. KOL.

posojila na menice 1.146.8 (+ 7.8), posojila na vrednostne papirje 160.4, račun za odkup kronskih novčanic 1.152.9, račun za zamenjave 1348.7, držav. dolgovi 2.966.3, vrednost drž. domen, zastavljenih za izdajanje novčanic 12.138.3, saldo raznih računov 605.7 (+ 36.6). Skupaj: 8.956.3. — Pasiva: Od glavnice izplačano 28.4, rezervni fond 7.4, novčani v obtoku 5.643.4 (+ 61.4), državni račun začasne razmenjave 348.7, državne terjatve po raznih računih 234.9 (64.0), razne obveznosti 478.3 (+ 50.9), državne terjatve za zastavljene domene 2.138.3, agio za kupovanje zlata 76.5. Skupaj 8.956.3. —

Tarifni odbor je pričel 27. februarja v prostorih razredne loterije v Belgradu z delom. Posamezne sekcije so že izvoljene.

Borza

Dne 3. marca 1926.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.498—13.538 (13.514—13.550), Italija 227.16—228.36 (227.33—228.53), London 275.75—276.75 (285.53—276.73), New York 56.578—56.875, Pariz 211—213 (208.34—210.34), Praga 167.876—168.885 (167.99—168.99), Dunaj 7.989—8.029 (7.950—8.035), Curih 10.916—10.956 (10.917—10.957).

Curih. Belgrad 9.1650 (9.1450), Budimpešta 72.80 (72.80), Berlin 123.70 (123.70), Italija 20.84 (20.84), London 25.2475 (25.24), New York 519.50 (519.50), Pariz 19.42 (19.02), Praga 15.385 (15.385), Dunaj 73.25 (73.20), Atene 7.40 (7.45), Bukarešt 2.275 (2.25), Sofija 3.75 (3.75), Madrid 73.25 (73.20) Varšava 66.50 (66.50), Amsterdam 208 (208.05), Bruselj 23.62 (23.60), Stockholm 139.40 (139.40), Oslo 111.25 (112.25), Kopenhagen 134.75 (134.90).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.485, Kodanji 184.10, London 34.35, Milan 28.60, New York 709.15, Pariz 26.44, Varšava 91.20. Valute: dolarji 707.60, angl. funti 34.45, francoski frank 26.27, lira 28.50, dinar 12.44, češkoslovaška krona 20.94.

Praga. Devize: Lira 136.50, Zagreb 59.65, Pariz 126.55, London 163.80, New York 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 77—78, vojna odškodnina 279—281, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—202, Ljublj. kreditna 200—220, Merkantilna 100—102, Slavenska 50, Kreditni zavod 175—185, Strojne 125 bl., Vevče 110 d., Stavbna 90—100, Sešir 115—120.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77—78, vojna odškodnina 279.50—280, za april 284.50—285, Hrvat. esk. 120—121, Kred. 114—115, Hipobanka 66—67, Jugobanka 105—106, Prašedion 970.50—972.50, Ljublj. kreditna 200 d., Srpska 144—146, Eksploatacija 21—22, Sečera 400—410, Nihag 34 bl., Gutmann 280—300, Slavex 150 bl., Slavonija 43—45, Trbovlje 340—350, Vevče 100 den., Danica 68—64.

Dunaj. Podon.-savski-jedr. 724.500, Zivno 757.500, Alpine 236.200, Greinitz 125.000, Kranjska industrijska 290.000, Trbovlje 459.000, Hrv. esk. 180.500, Leykam 151.000, Jugobanka 127.000, Gutmann 380.000, Mundus 1.020.000, Slavonija 51.000.

Blago.

Ljubljana. Les: Tramiči 3-3 ali 3-4 in sicer: 4 m 250 kosov, 5 m 400 kosov, 6 m 200 kosov, fco meja 2 vag. 385, zaklj. 385, bukova drva cepanice, napol suha, fco Podbrdo 5 vag. 21, zaklj. 21, bukovi plohi 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 mm, od 2 m naprej, 1, 11, fco naklad. post. 4 vag. 425, zaklj. 425, brstovi hlodi, od 25 cm naprej, od 2 m naprej, fco naklad. post. 450 bl., orehovi hlodi, rrvni, zdravi, enostranska krivina dopustna, od 30 cm prem. in od 2 m dolž. naprej fco vag. naklad. post. 1 vag.

850, zaklj. 850, borovi brzojavni drogovi, od 7—9 m, od 14—17 cm na tanjšem koncu, fco vag. nakl. post. 250 bl., bukova drva, suha, uzana, fco vag. Fiume 25 bl., hrastovi pragovi: 1.80 m, 18×18, fco vag. meja 24 bl., hrastovi plohi, neobrobjeni, od 60 mm naprej, od 2 m naprej, fco vag. meja 1050 bl. — Premog: Kal. ca. 7000 antracit, Orle, fco vagon Skofljica: kosovec, za 1 tono 500 bl., kockovec, za 1 tono 450 bl., orehovec, za 1 tono 400 bl., zdrob, za 1 tono 350 bl. Kal. ca. 4800, fco vagon Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono 260 bl., kockovec 35-60 mm, za 1 tono 240 bl., orehovec 20-35 mm, za 1 tono 210 bl., zdrob 10-20 mm, za 1 tono 190 bl. Kal. ca. 8500, fco vag. Novo mesto: kosovec, za 1 tono 170 bl., kockovec 100 mm, za 1 tono 150 bl., orehovec 50 mm, za 1 tono 140 bl., zdrob, za 1 tono 130 bl., rovi, za 1 tono 120 bl. — Zito in poljski pridelki: Pšenica bačka 76-77, 2%, fco vagon Novi Sad 287 bl., koruza nova za takoj, fco vag. Novi Sad 116 bl., koruza nova za mare, fco vag. Novi Sad 120 bl., koruza nova za april, fco vag. Novi Sad 127 bl., koruza stara, fco vag. Novi Sad 145 bl., koruza umetno sušena, fco vag. Novi Sad 135 bl., koruza inzulanta, fco vag. Čakovec 155 bl., zeleni fižol, okrogel in podolgovat, fco vag. Maribor 270 bl., oves sremski, rešet, fco v. srem. sika postaja 180 bl., krompir beli, rinf., fco vag. sl. post. 80 bl., krompir rani. roza, fco vag. slov. post. 75 bl. — Gradbeni material: Prima Portlandcement »Zagorka« v sodčkih po 190—200 kg 64 bl., v jutavrečah po 50 kg 54 bl., v papirnatihi vrečah po 50 kg, za 100 kg, fco vag. post. Zidani most 58 bl.

Cerkveni vestnik

Nočnim častivcem presv. R. T. se naznanja, da bo nočjo redna mesečna nočna molitev. Molila se bo 6. ura: Čestčenje svetih ran in svetega obličja Jezusovega. — Vljudo vabimo može in mladeniče, da se v obilnem številu udeležijo nočnega čestčenja.

Akadska Marijina kongregacija ima jutri, prvi petek v mesecu, skupno sv. obhajilo ob sedmih v kapeli frančiškanskega samostana. Udeležite se polnoštevilo! — Tajnik.

Za učiteljsivo

Ljubljanska okoliška podružnica Slomškove Zveze bo zborovala v soboto dne 6. marca 1926 ob pol 10. uri dopoldne v knjižnici Jugoslav. tiskarne (3. nadstir.). Na dnevnem redu važne stanovske zadeve. Članj naj se zavedajo, da je njihova dolžnost, da se zborovanja zanesljivo udeležijo. Vsak član naj prinese po pet dopisnic s svojim naslovom. Opozorite se med seboj na zborovanje in javite pravočasno udeležbo upravitelju šole. — Načelnik.

Naše prireditve

Ljudski oder v Radovljici je v nedeljo priredil pasijonske predstave, ki so napravile na gledalce močan vtis. Poleg navadnih slik je bila vpriporjena tudi slika: Peter zataji Jezusa, ki je bila igrana obenem s sliko: Jezus pred velikim zborom. Nadaljne nedelje in praznike bo začetek predstav ob pol štiri popoldne. Predstave se končajo ob 7. uri, tako da ima občinstvo najlepšo zvezo z vlaki. Vstopnice naj si vsak preskrbi že v predprodaji pri Kmetijski zadrugi. V slučaju razprodanih vstopnic bomo občinstvo opozorjali po tom časopisje in naročnike vstopnic pisмено.

Knjige in revije

Zakon o taksah in pristojbinah. Drugi natisk, pregledan in s pojasnili izpopolnjen. V Ljubljani, 1926. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena s poštnino vred Din 68. — Novo izdajo Zakona o taksah in pristojbinah je priredil dr. Fr. Stegenšek, uradnik pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani.

ni. — Besedilo zakona in abecedni seznamek sta nanovo pregledana, poleg tega pa so pridejana k posameznim tarifnim postavkam in členom pojasnila in navodila, ki jih je izdala generalna direkcija posrednih davkov v Belgradu. Ker so ta pojasnila obvezna za vsa oblastva, priporočamo novo izdajo Zakona o taksah uradom kot zasebnikom, četudi imajo morda že prvo izdajo.

Naznanila

Kat. prosvetno društvo »Sočac« v Novem mestu je priredilo v nedeljo dne 28. febr. ob osmih zvečer v Rokodelskem domu »Prešernov večer« v spomin 125 letnice rojstva največjega slovenskega pesnika. Na sporedu je bil govor, deklamacije in petje. Med deklamacijami zlasti omenjamo Slovo od mladosti, Krst pri Savici uvod ter Sonete nesreče. Slavnostni govor je imel odvetnik dr. Česnik. Mešani zbor je zapel Zdravico, Luna sije in Kam. Udeležba je bila povoljna.

Na splošno željo ponovi v nedeljo dne 7. t. mes. tovarniško delavstvo v Dolu pri Ljubljani igro »Živa zakopana«. K obilni udeležbi vabi delavstvo.

Lovce opozarjamo na ustanovni občni zbor »Kluba ljubiteljev psov jamarjev« danes ob 8. uri zvečer pri »Slonu«. Pa ne le za love, tudi za ostale ljubitelje jabečarjev in terijerjev ima klub svoj pomen, ker bo vodil rodovno knjigo za te vrste psov. Po mestih in na deželi vidimo precej jabečarjev in foksterijerjev in sicer dokaj čiste krvi. Bilo bi škoda, če se teh psov ne vpiše v rodovno knjigo, ki bo veljala za celo našo državo in bo priznana tudi s strani inozemstva. Pes, ki je vpisan, ima neprimerno višjo ceno in za mladiče vpisanih psov je vedno dovolj odjemalcev. Članarino bo določil sicer občni zbor, vendar že sedaj lahko rečemo, da bo zredno nizka, približno 10 dinarjev za člana. — Pripravljalni odbor.

Organizacija strojnih in gradbenih tehnikov v Ljubljani javlja svojim članom, da se vrši njen redni občni zbor dne 4. aprila t. l. z običajnim dnevnim redom.

Turistika

Velika planina (1555 m), 3. marca: —5 Celzija. Zapadlo 5 cm novega snega na dobro staro podlago. Sneg prši. Smuka idealna.

Kranjska gora, 3. marca, ob 7: —8 Celzija, barometer stoji mirno, brez oblakov, sren 5 cm, saninec ugoden.

Bohinjska Bistrica, 3. marca, ob 7: Vreme lepo, plus 6 Celzija, snega nič.

Naročajte »Slovenca«!

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 3. marca 1926.

višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Temperatura v C	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0-10	Padavin	
						vrsta	merilo v mm de 24
Ljubljana (dvorec)	7	77.4	-1.5	82	SW 0.5	4	0
	8	77.4	-2.6	81	S 0.5	3	
	14	76.8	8.6	43	mirno	0	
	21	76.7	6.4	54	S 1	0	
Zagreb		77.3	-2.0	87	W 5	0	0
Belgrad		77.4	-3.0	85	mlrno	1	0
Sarajevo	8	77.5	-5.0	73	E 1	0	0
Skopje		77.4	-3.0	76	mirno	0	0
Gruž - Dubrovnik		76.9	5.0	29	NE 3	0	
Praga	7	76.7	6.0	—	N 5	10	dež 1.0

Barometer je reduciran na morsko gladino.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Išče se poštna SLUŽKINJA

ki ima veselje tudi do kuhe, za Split k slovenski gospodinj. Prednost imajo dekleta iz krščanskih hiš. Starost 25 do 35 let. Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 1462.

Korespondentinjo

samostojno, v slov. hrv. in nemškem jeziku, perfektno stenografino, išče industr. podjetje v Mariboru. — Ponudbe na Aloha Company, Ljubljana. Cankarjevo nabr. 1, pod »Korespondentinjo«.

Vpokojeni orožnik

išče službe v skladišču, službe, vratarja, paznika ali kaj sličnega. Nastopi takoj ali kesneje. Zmožen je več jezikov. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »Vesten« 1435.

ISČEM SLUŽBO

kot skladiščnik, paznik ali boljši sluga; položim do Din 20.000 kavicje. Cenj. ponudbe na upravo pod: »Zanesljiv« 1434.

Hočevarjeva aromatična železn. tinktura

Izborne preizkušene zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabelost vsake vrste. Vir moči za odrasle in otroke. Ne kvari zob! Pol litera steklenica 20 Din. Porabiti je 3 stekl. po vrsti. V Ljubljano dostavljam francoz. izdeluje in razprodaja samo: Lekarna HOČEVAR, Vrhnika.

Čast. duhovščini

priporoča tvrdka Jos. Pok nasl. A. JAMNIK Ljubljana, Stari trg št. 14, vsakovrstne ČRNE KLOBUKE v vseh oblikah.

POZOR!

KROJNI TEČAJ za krojače, šivilje in nešivilje se je pričel. Za zamudnike čas še do 8. t. m. — »KROJNA ŠOLA« v Ljubljani, Stari trg 19/L

Poslovni lokali

nasproti sodišču, obstoječi iz 5 sob, jako pripravljeni za večjo odvetniško pisarno, se 1. maja t. l. oddajo v najem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1284.

POLENOVKA

namočena, se dobi vsak dan v trgovini Kovačič in Japelj Ljubljana Kongresni trg št. 19.

Kupim vrezovalni STROJ (Stanzmaschine)

za čevljarsko obrt na ročni pogon. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Stanzmaschine« 1432.

HLODE

smrekove in jelove, od 25 cm sr. premera, francoz. Domžale, kupim. — Cenj. ponudbe na naslov JOS. RUS, parna žaga, DOMŽALE. 1385

POZOR!

Zaradi razprodaje male zaloge vina iz zapuščine umrlega lastnika se toči v restavraciji

BELLEVUE

samo še kratek čas izborno vino po sledečih izredno znižanih cenah:

rdeče dalmatinsko liter po 10 Din
rdeče štajersko " " 12 "
prima belo vino (rizling) " " 12 "
najboljši grašinski rizling " " 14 "

Uprava zapuščine.

Sveže ribje olje

najboljše znanke se dobi v lekarni dr. G. Piccoli

Ljubljana, Dunajska cesta 18
Naročila se točno izvršujejo

PREMOG - ČEBIN

Wolova ulica 1/11. — Telefon 56

Em. Fischer

ZAGREB, Sudička ul. 6
Jurišićeva ulica št. 6
dobavlja privatnikom dvokolesa dele za dvokolesa, šivalne stroje, gramofone, gramofonske plošče ter nogometne žoge, tehnične potrebščine po najnižjih cenah. Sport. skad. društva, mehaniki in obrtniki dobe po. — Zahtevajte brezplačni ilustrirani katalog

Zahtevajte povsod INFICIN

ki zanesljivo in popolnoma pokonča mrčes (ščurke in ruše). Škatlja 250 gr velja 15 Din. Ako ne pomaga, vrnem denar. — Pošljia po pošti

Lekarna Krajčović, Vukovar.

A. SUŠNIK

železnina

Ljubljana, Zaloška cesta

POLENOVKA

namočena

Fr. Kham

Ljubljana

nasproti hotela »Unione«.

»Manipulant« št. 1456.

Vsled ugodne nabave surovin smo znatno znižali cene nogavicam in drugim pleteninam

P. n. trgovce in zadruga prosimo, da zahtevajo cenike, ter se priporočamo

M. Franzl & Sinovi

Poštni predal 44

Ljubljana, Privoz 10

Sport

Ljubljanska nogometna podzveza ima danes ob 20 izredni občni zbor in sicer v steklenem salonu restavracije na glavnem kolodvoru.

VAŽNE NADALJNE SPORTNE PRIREDITVE

27. marca veslaška tekma univerz Oxford in Cambridge. 28. marca nogometna tekma Holandija proti Švici v Amsterdamu. 28. marca Cross-country petih dežel v Bruslju (Belgija, Francija, Anglija, Škotska, Irska).

25. aprila nogometna tekma Švica : Francija v Parizu. — 25. aprila avtomobilna dirka Targa in Coppa Florio na Siciliji

V prvi polovici majnika Olimpijski kongres v Lizboni. — 2. maja kongres mednarodne nogometne zveze v Rimu. — 21.—25. maja francoska zvezna telovadba v Lyonu.

13. junija francoski derby v Parizu.

4.—10. julija nemške bojne igre v Kölnu. — 18. julija plavalna tekma Nemčija : Švedska v Stockholm. — 25. julija veliko avtomobilno dirlo Evrope v San Sebastianu na Španskem.

7.—8. avgusta mednarodno klausensko dirkanje za avtomobili in motorna kolesa. — 13.—22. avgusta mednarodni letalski meeting v Zürichu. — 13.—30. avgusta mednarodna alpska tekma za avtomobile skoz Italijo Švico in Nemčijo. — 18. do 22. avgusta evropska plavalna prvenstva v Budimpešti. — 22. avgusta (morda) evropsko prvenstvo v plavanju v Luzernu.

V začetku septembra mednarodna tekma katiških telovadcev v Rimu.

Poleg tega je v načrtu še vse polno drugih prireditve, ki so pa ali bolj lokalne ali pa časovno še ne natančno določene.

Zagvale

V imenu »Dobrodelnega društva grafičnega delavstva« se zahvaljujeva s tem javno vsem p. n. denarnim zavodom, firmam in posameznikom, ki so v zadnjem četrtletju leta 1925. naklonili društveni blagajni večje ali manjše zneske. Posebe pa izrekava toplo zahvalo še p. n. Delniški tiskarni, Ljubljanski kreditni banki, ljubljanski podružnici Prve hrvatske štedionice in jugoslovanski zavarovalni banki »Slaviji«, ki so podarile društvu znatnejše zneske.

V Ljubljani, dne 3. marca 1926.

Vinko Zajec s. r. tačasni predsednik.

Božidar Pirkovič s. r. tačasni zapisnikar.

Zdravje je pol bogastva!

Za uspešno duševno in telesno delo, ter za uspeh v življenju sploh je človeku predpogoj telesno zadovoljstvo.

Ne mučite svoje telo pri vsakem koraku s trdim usnjatimi petami, ker one provzročajo močne potresljaje.

Nosite tudi Vi

Palma-kačuk podplate in pete.

Vi se potem ne bode hoteli nikakor več odreči ugodnemu in elastičnemu koraku.

Palma-kačuk pete so trikrat tako trpežne in še ceneje kot usnje.

Dalmatinska VINA

prvovrstna, originalna (črna, opolo, šiller in belo), v večjih količinah. Obrniti se je na: »TEŽAČKA SLOGA« — Kuna (Pelješec), Dalmacija. — Vsaka malverzacija in mešetarstva prevara zaradi kontrole društva izključena.

Tajnik L. Vidoš.

Predsednik: Ig. Ostojca.

Novost za sanitetsko osebje.

Knjiga: »KLJUČ BOLNIŠKE ADMINISTRACIJE IN BOLNIŠKEGA EKONOMSKEGA DELA« je izšla iz tiska 27. februarja t. l. Namen te knjige je, da se bolniška administracija in bolniško knjigovodstvo izednati in prilagodi najnovejšim zakonom in sanitetskimi predpisi, ki so obvezni za vso kraljevino SHS, zlasti od dneva likvidacije Pokrajinskih uprav, s posebnim ozirom na najnovejši razpis Min. zdravja Ad. br. 2600 od 25. jan. 1926. Zato je ta knjiga potrebna in koristna tako za vse